

Eiropas konvencija par sociālo drošību

Parīze, 1972.gada 14.decembris

European Convention on Social Security

Šo līgumu parakstījušās Eiropas Padomes dalībvalstis,

uzskatot, ka Eiropas Padomes mērķis ir sasniegt lielāku vienotību starp tās dalībvalstīm, it īpaši, lai veicinātu to sociālo progresu,

uzskatot, ka daudzpusēja koordinācija sociālās drošības likumdošanā ir viens no līdzekļiem, lai šo mērķi sasniegtu,

ņemdamas vērā, ka Eiropas Sociālās drošības kodekss, kas tika atvērts parakstīšanai 1964.gada 16.aprīlī, 73.pantā nosaka, ka kodeksa dalībvalstīm ir jācenšas noslēgt īpašus dokumentus, kas regulētu jautājumus, kuri saistīti ar ārvalstnieku un migrantu sociālo drošību, it īpaši attiecībā uz vienlīdzīgu apiešanos salīdzinājumā ar pašas dalībvalsts pilsoņiem un iegūto vai pašreiz iegūstamo tiesību saglabāšanu,

apstiprinādamas vienlīdzīgas apiešanās principu attiecībā uz līgumslēdzēju pušu pilsoņiem, bēgļiem un bezvalstniekiem, pamatojoties uz katras līgumslēdzējas puses likumdošanu sociālās drošības jomā, un principu, ka pabalsti saskaņā ar sociālās drošības likumdošanu ir saglabājami neatkarīgi no jebkādas aizsargātās personas dzīves vietas maiņas dalībvalstu teritorijā – principus, kas ir ne tikai atsevišķu Eiropas Sociālās hartas noteikumu, bet arī vairāku Starptautiskās Darba organizācijas konvenciju pamatā,

Ir vienojušās par sekojošo:

I. sadaļa

Vispārīgie noteikumi

1.pants

Šīs Konvencijas mērķiem :

a. termins “līgumslēdzēja puse” nozīmē jebkuru valsti, kas nodevusi

depozitārijā ratifikācijas rakstu, pievienošanās vai apstiprināšanas dokumentu saskaņā ar 75.panta 1.daļas vai 77.panta noteikumiem;

b. termini “līgumslēdzējas puses teritorija” un “līgumslēdzējas puses pilsonis” ir definēti 1.pielikumā; katrai līgumslēdzējai pusei saskaņā ar 81.panta 1.daļas noteikumiem ir jāiesniedz paziņojums par jebkuriem grozījumiem, kas izdarīti pirmajā pielikumā;

c. termins “likumdošana” nozīmē jebkādu likumus, noteikumus vai citus normatīvus aktus, kuri ir spēkā šīs konvencijas parakstīšanas brīdī vai nākotnē var stāties spēkā visā jebkuras līgumslēdzējas puses teritorijā vai jebkādā tās daļā un kuri attiecas uz sociālās drošības nozarēm un shēmām, kas norādītas 2.panta 1. un 2.daļā;

d. termins “sociālās drošības konvencija” nozīmē jebkuru divpusēju vai daudzpusēju dokumentu, kurš ir vai nākotnē var kļūt ekskluzīvi saistošs divām vai vairākām līgumslēdzējām pusēm, un jebkuru daudzpusēju dokumentu, kurš ir vai nākotnē var kļūt saistošs vismaz divām līgumslēdzējām pusēm un vienai vai vairākām citām valstīm sociālās drošības jomā attiecībā uz visām vai daļu no 2.panta 1. un 2.daļā norādītajām sociālās drošības nozarēm un shēmām, kā arī jebkuru vienošanos, kas noslēgta saskaņā ar minētajiem dokumentiem;

e. termins “kompetents” nozīmē ministru, ministrus vai citus atbilstošus varas pārstāvjus, kas ir atbildīgi par sociālās drošības shēmām visā katras līgumslēdzējas puses teritorijā vai jebkurā tās daļā;

f. termins “institūcija” nozīmē jebkuru iestādi vai varas pārstāvi, kas atbild par katras līgumslēdzējas puses visas likumdošanas vai tās daļas piemērošanu;

g. termins “kompetentā institūcija” nozīmē:

i. attiecībā uz sociālās apdrošināšanas shēmām – institūcija, kurā attiecīgā persona, kad tā pieprasa pabalstu, ir apdrošinājusies, vai arī institūcija, no kuras tā ir tiesīga saņemt pabalstu vai būtu tiesīga saņemt pabalstu, ja tā dzīvotu tās līgumslēdzējas puses teritorijā, kurā šī institūcija atrodas, vai arī institūcija, kuru nominējis kompetents attiecīgās līgumslēdzējas puses varas pārstāvis;

ii. attiecībā uz citām shēmām, izņemot sociālās apdrošināšanas shēmas, vai attiecībā uz ģimenes pabalstiem – institūcija, kuru nominējis kompetents attiecīgās līgumslēdzējas puses varas pārstāvis;

iii. attiecībā uz shēmām, kas saistītas ar darba devēju atbildību par pabalstiem, kas minēti 2.panta 1.daļā – darba devējs vai viņa apdrošinātājs, vai arī, ja to nav, institūcija vai iestāde, kuru nominējis kompetents attiecīgās līgumslēdzējas puses varas pārstāvis;

h. termins “kompetentā valsts” nozīmē līgumslēdzēju pusi, kuras teritorijā atrodas kompetentā institūcija;

i. termins “dzīvesvieta” nozīmē pastāvīgo dzīves vietu;

j. termins “pagaidu dzīvesvieta” nozīmē pagaidu uzturēšanās vietu;

k. termins “dzīvesvietas institūcija” nozīmē institūciju, kas saskaņā ar piemērojamo līgumslēdzējas puses likumdošanu ir pilnvarota dzīvesvietā izmaksāt attiecīgos pabalstus, vai, ja šāda institūcija nepastāv, institūcija, kuru nominējis kompetents attiecīgās līgumslēdzējas puses varas pārstāvis;

l. termins “pagaidu dzīvesvietas institūcija” nozīmē institūciju, kas saskaņā ar piemērojamo līgumslēdzējas puses likumdošanu ir pilnvarota pagaidu dzīvesvietā izmaksāt attiecīgos pabalstus, vai, ja šāda institūcija nepastāv, institūcija, kuru nominējis kompetents attiecīgās līgumslēdzējas puses varas pārstāvis;

m. termins “strādnieks” nozīmē nodarbinātu personu vai pašnodarbinātu personu vai personu, kas par tādu uzskatāma saskaņā ar attiecīgās līgumslēdzējas puses likumdošanu, ja vien šī konvencija nenosaka pretējo;

n. termins “pierošanas strādnieks” nozīmē strādājošu personu, kas ir nodarbināta vienas līgumslēdzējas puses teritorijā un dzīvo citas līgumslēdzējas puses teritorijā, kurā viņš principā atgriežas katru dienu vai vismaz reizi nedēļā; jāņem vērā, ka:

i. attiecībās starp Franciju un līgumslēdzējām pusēm, kuras robežojas ar Franciju, attiecīgajai personai, lai to uzskatītu par pierobežas strādnieku, ir jādzīvo un jābūt nodarbinātai zonā, kas principā nepārsniedz divdesmit kilometrus jebkurā kopējās robežas pusē;

ii. ja pierobežas strādnieku, kuru kādas līgumslēdzējas puses teritorijā nodarbina uzņēmums, kas ir viņa pastāvīgais darba devējs, šis uzņēmums nosūta strādāt ārpus pierobežas teritorijas šīs pašas vai citas līgumslēdzējas puses teritorijā uz laiku, kas nepārsniedz četrus mēnešus, šis strādnieks saglabā pierobežas strādnieka statusu šādas nodarbināšanas laikā uz periodu, kurš nepārsniedz četrus mēnešus;

o. terminam “bēglis” ir tā nozīme, ko tam piešķir 1951.gada 28.jūlijā Ženēvā parakstītās Konvencijas par bēgļa statusu 1.panta a. daļa un 1967.gada 31.janvāra Protokola par bēgļa statusu 1.panta 2.punkts, bez jebkādiem ģeogrāfiskiem ierobežojumiem;

p. terminam “bezvalstnieks” ir tā nozīme, ko tam piešķir 1954.gada 28.septembrī Ņujorkā parakstītās Konvencijas par bezvalstnieku statusu 1.pants;

q. termins “ģimenes locekļi” nozīmē personas, kuras noteikusi par mājsaimniecības locekļiem vai atzinusi par tādiem vai norādījusi tā institūcija, kas ir atbildīga par pabalstu izmaksu, vai gadījumos, kas norādīti 21.panta 1.punkta a. un c. apakšpunktos un 24.panta 6.punktā, tās valsts, kurā viņi dzīvo, likumdošana; tomēr, ja šī likumdošana attiecas vienīgi uz personām, kas dzīvo kopā ar attiecīgo personu kā ģimenes vai mājsaimniecības locekļi, šis nosacījums ir uzskatāms par apmierinātu, ja šīs personas pamatā uztur attiecīgā persona.

r. termins “pārdzīvojušie” nozīmē personas, kuras ir noteiktas vai atzītas par tādām likumdošanā, saskaņā ar kuru tiek piešķirti pabalsti; tomēr ja šī likumdošana par pārdzīvojušajiem atzīst vienīgi personas, kas dzīvoja kopā ar mirušo, šis nosacījums ir uzskatāms par apmierinātu, ja šīs personas pamatā uzturēja mirušais;

s. termins “apdrošināšanas periodi” nozīmē iemaksu, nodarbinātības, profesionālās aktivitātes vai uzturēšanās periodus, kas noteikti vai atzīti par apdrošināšanas periodiem likumdošanā, saskaņā ar kuru šie periodi uzkrāti, kā arī jebkuri citi periodi, ciktāl tie saskaņā ar šo likumdošanu ir pielīdzināti apdrošināšanas periodiem;

t. termins “nodarbinātības periodi” vai “profesionālās aktivitātes periodi” nozīmē periodus, kas noteikti vai atzīti par tādiem likumdošanā, kas bija spēkā šo periodu laikā, kā arī jebkuri citi periodi, ciktāl tie saskaņā ar šo likumdošanu ir pielīdzināti nodarbinātības vai profesionālās aktivitātes periodiem;

u. termins “uzturēšanās periodi” nozīmē periodus, kas noteikti vai atzīti par tādiem likumdošanā, saskaņā ar kuru šie periodi uzkrāti;

v. termini “pabalsti” un “pensijas” nozīmē visus pabalstus vai pensijas, ieskaitot visas esošās sastāvdaļas, kas tiek nodrošināti no valsts līdzekļiem, kā arī visus palielinājumus, atlīdzības, kas saistītas ar pārrēķiniem, vai papildu atlīdzības, ja vien šī konvencija nenosaka pretējo, kā arī jebkurus pabalstus, kas piešķirti ar mērķi saglabāt vai uzlabot spēju gūt ienākumus, tādus vienreizējus pabalstus, kas tiek izmaksāti pensiju vietā un, nepieciešamības gadījumā, jebkurus maksājumus, kas tiek veikti, atmaksājot iemaksas;

w. termins “ģimenes izdevumu atlīdzības” nozīmē periodiskus naudas pabalstus, kas tiek piešķirti, vadoties no bērnu skaita un vecuma; termins “ģimenes pabalsti” nozīmē jebkurus pabalstus natūrā vai naudā, kas tiek piešķirti, lai kompensētu ģimenes uzturēšanas izdevumus, izņemot īpašas ar bērna piedzimšanu saistītas izmaksas, kuras tieši izslēgtas 2.pielikumā; katrai attiecīgajai līgumslēdzējai pusei jāsniedz paziņojums saskaņā ar 81.panta 1.punkta noteikumiem par jebkuriem grozījumiem, kas izdarīti 2.pielikumā attiecībā uz likumdošanā paredzētajām īpašajām ar bērna piedzimšanu saistītajām izmaksām;

x. termins “apbedīšanas pabalsts” nozīmē jebkuru vienreizēju izmaksu nāves gadījumā, izņemot vienreizējos pabalstus, kas norādīti šī panta v. apakšpunktā;

y. termins “no iemaksām atkarīgie” attiecas uz pabalstiem, kuru piešķiršana ir atkarīga no tiešas aizsargāto personu vai viņu darba devēju finansiālas līdzdalības, vai arī no noteikta profesionālās aktivitātes perioda, kā arī uz likumdošanu vai shēmām, kas paredz šādus pabalstus; pabalsti, kuru piešķiršana nav atkarīga no tiešas aizsargāto personu vai viņu darba devēju finansiālas līdzdalības, vai arī no noteikta profesionālās aktivitātes perioda un likumdošana un shēmas, saskaņā ar kurām šādi pabalsti tiek izņēmuma kārtā piešķirti, ir uzskatāmi par “no iemaksām neatkarīgajiem”;

z. termins “pabalsti, kas tiek piešķirti pārejas kārtībā” nozīmē pabalstus, kas tiek piešķirti personām, kas brīdī, kad piemērojamā likumdošana stājas spēkā, ir pārsniegušas noteikto vecumu, vai arī pabalstus, kas tiek provizoriski piešķirti, ņemot vērā notikumus, kas ir notikuši, vai laika posmus, kas uzkrāti ārpus līgumslēdzējas puses pašreizējās teritorijas robežām.

2.pants

1. Šī konvencija attiecas uz visu likumdošanu, kas regulē šādas sociālās drošības nozares:

- a. slimības un maternitātes pabalsti;
- b. invaliditātes pabalsti;
- c. vecuma pabalsti;
- d. pabalsti apgādnieka zaudējuma gadījumā;
- e. pabalsti sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību;
- f. apbedīšanas pabalsti;
- g. bezdarbnieku pabalsti;
- h. ģimenes pabalsti;

2. Šī konvencija attiecas uz visām vispārējām sociālās drošības shēmām un īpašajām shēmām, kas var gan būt, gan nebūt atkarīgas no iemaksām, ieskaitot darba devēju atbildības shēmas attiecībā uz pabalstiem, kas norādīti iepriekšējā punktā. Divpusējie vai daudzpusējie līgumi starp divām vai vairākām līgumslēdzējām pusēm iespēju robežās nosaka nosacījumus, kuros konvencija tiek piemērota attiecībā uz shēmām, kuras ieviestas ar darba koplīgumiem, kas ar valsts iestāžu lēmumiem padarīti par obligātiem.

3. Ja tiek aplūkotas shēmas, kas attiecas uz jūrniekiem, šīs konvencijas 3.daļas noteikumi ir piemērojami, neietekmējot nevienas līgumslēdzējas puses tādas likumdošanas darbību, kas regulē kuģu īpašnieku atbildību. Kuģu īpašnieki šīs konvencijas piemērošanas nolūkiem uzskatāmi par darba devējiem.

4. Šī konvencija nav piemērojama attiecībā uz sociālās un medicīniskās palīdzības shēmām, kara vai kara seku upuru pabalstu shēmām, kā arī īpašām shēmām, kas attiecas uz valsts civildienesta ierēdņiem, vai personām, kas uzskatāmas par tādiem.

5. Šī konvencija nav piemērojama attiecībā uz likumdošanu, kas paredzēta, lai piešķirtu juridisku spēku sociālās drošības konvencijai, kas noslēgta starp kādu līgumslēdzēju pusi un vienu vai vairākām citām valstīm.

3.pants

1. 2.pielikums attiecībā uz līgumslēdzējām pusēm norāda likumdošanu un

shēmas, kas minētas 2.panta 1. un 2.punktā.

2. Katrai līgumslēdzējai pusei saskaņā ar 81.panta 1.daļas noteikumiem ir jāiesniedz paziņojums par jebkuriem grozījumiem, kas izdarīti 2.pielikumā sakarā ar jaunu tiesību aktu pieņemšanu. Šāds paziņojums jāiesniedz trīs mēnešu laikā no šādu tiesību aktu publicēšanas datuma vai šīs konvencijas ratificēšanas dienā, ja šī likumdošana publicēta pirms šīs konvencijas ratifikācijas.

4.pants

1. Šīs konvencijas noteikumi attiecas:

a. uz personām, kuras ir bijušas vai ir pakļautas vienas vai vairāku līgumslēdzēju pušu likumdošanai un ir līgumslēdzējas puses pilsoņi vai arī bēgļi vai bezvalstnieki, kas dzīvo līgumslēdzējas puses teritorijā, kā arī uz viņu ģimenes locekļiem un pārdzīvojušajiem;

b. uz tādu personu, kuras bija pakļautas vienas vai vairāku līgumslēdzēju pušu likumdošanai, pārdzīvojušajiem, neatkarīgi no šo personu pilsonības, ja šie pārdzīvojušie ir līgumslēdzējas puses pilsoņi vai arī bēgļi, vai bezvalstnieki, kuri dzīvo līgumslēdzējas puses teritorijā;

c. neietekmējot 2.panta 4.punkta darbību, uz valsts civildienesta ierēdņiem un personām, kas uzskatāmas par tādiem saskaņā ar attiecīgās līgumslēdzējas puses likumdošanu, ciktāl šīs personas ir pakļautas jebkuriem šīs līgumslēdzējas puses likumdošanai, kurai šī konvencija ir piemērojama.

2. Neņemot vērā iepriekšējā punkta c. apakšpunkta noteikumus, personu kategorijas (izņemot personas, kas ieņem amatus diplomātiskajā korpusā vai konsulārajās pārstāvniecībās un personas, kas ir nodarbinātas kā šādu diplomātisko misiju amatpersonu vai konsulāro amatpersonu privātie kalpotāji), kuras Vīnes Konvencija par diplomātiskajām attiecībām un Vīnes Konvencija par konsulārajām attiecībām izslēdz no akreditācijas valstī spēkā esošajiem sociālās drošības noteikumiem, negūst labumu no šīs konvencijas noteikumiem.

5.pants

1. Ievērojot 6.panta noteikumus, šī konvencija attiecībā uz personām, uz kurām tā ir piemērojama, aizvieto jebkuru sociālās drošības konvenciju, kas ir saistoša:

a. divām vai vairākām līgumslēdzējām pusēm vai;

b. vismaz divām līgumslēdzējām pusēm un vienai vai vairākām citām valstīm gadījumos, kad nav nepieciešama rīcība no šo citu valstu institūciju puses.

2. Tomēr, ja atsevišķu šīs konvencijas noteikumu piemērošana ir saistīta ar

divpusēju vai daudzpusēju līgumu noslēgšanu, a. un b. apakšpunktos minēto konvenciju normas saglabā spēku līdz brīdim, kad stājas spēkā šādi līgumi.

6.pants

1. Šīs konvencijas noteikumi neietekmē pušu saistības, kuras paredz jebkura Starptautiskās darba konferences pieņemtā konvencija;

2. Šī konvencija neietekmē sociālās drošības noteikumus, kas ietverti 1957.gada 25.marta līgumā ar kuru izveidota Eiropas Ekonomiskā Kopiena, ne asociācijas līgumos, kuru noslēgšanu paredz šis līgums, ne arī pasākumus, kas veikti šo noteikumu piemērošanai.

3. Neņemot vērā 5.panta 1.punkta noteikumus, divas vai vairākas līgumslēdzējas puses var, savstarpēji vienojoties un, attiecībā uz sevi paturēt spēkā sev saistošo sociālās drošības konvenciju noteikumus, norādot tos 3.pielikumā, vai arī, attiecībā uz noteikumiem, kas saistīti ar šo konvencijas piemērošanu, norādot tos Papildu līguma par šīs konvencijas piemērošanu pielikumā.

4. Tomēr šī konvencija piemērojama visos gadījumos, kad nepieciešama rīcība ne tikai no to līgumslēdzēju pušu citām institūcijām, kurām ir saistoši šī panta 2. un 3.punktā norādītie noteikumi, bet arī no citu līgumslēdzēju pušu institūcijām, kā arī gadījumos, kas saistīti ar personām, kuras ir tiesīgas saskaņā ar šo konvenciju saņemt pabalstus un kurām minētie noteikumi nav ekskluzīvi piemērojami.

5. Divas vai vairākas līgumslēdzējas puses, kurām ir saistoši 3.pielikumā norādītie noteikumi, var, savstarpēji vienojoties, attiecībā uz sevi izdarīt nepieciešamos grozījumus šajā pielikumā, sniedzot par to paziņojumu saskaņā ar 81.panta 1.punkta noteikumiem.

7.pants

1. Divas vai vairākas līgumslēdzējas puses var nepieciešamības gadījumā noslēgt savā starpā sociālās drošības konvencijas, kas balstītas uz šīs konvencijas principiem.

2. Katrai līgumslēdzējai pusei jāsniedz paziņojums saskaņā ar 81.panta 1.punkta noteikumiem par jebkuru konvenciju, kuru tā noslēgusi, pamatojoties uz iepriekšējo punktu, kā arī par jebkuru vēlāk sekojošu šādas konvencijas grozījumu vai denonsāciju. Šāds paziņojums jāsniedz trīs mēnešu laikā no brīža, kad šāda konvencija vai tās grozījumi stājas spēkā, vai no brīža, kad juridisku spēku iegūst konvencijas denonsācija.

8.pants

1. Ja vien šajā konvencijā nav noteikts citādi, personām, kuras ir kādas

līgumslēdzējas puses iedzīvotāji un kurām šī konvencija ir piemērojama, ir tādas pašas tiesības un pienākumi saskaņā ar katras līgumslēdzējas puses likumdošanu, kādi ir pašas valsts pilsoņiem.

2. Tomēr tiesības uz pabalstiem, kuri nav atkarīgi no iemaksām un kuru apjoms nav atkarīgs no aizvadīto uzturēšanās periodu ilguma, var būt ar nosacījumu, ka pabalsta saņēmējs ir dzīvojis attiecīgās līgumslēdzējas puses teritorijā vai, apgādnieka zaudējuma pabalsta gadījumā, ka mirušais ir dzīvojis šajā teritorijā laika posmu, kurš nedrīkst tikt noteikts:

- a. ilgāks kā seši mēneši tieši pirms pieprasījuma iesniegšanas maternitātes vai bezdarbnieka pabalstiem;
- b. ilgāks kā pieci gadi pēc kārtas tieši pirms pieprasījuma iesniegšanas, lai saņemtu invaliditātes pabalstus, vai pieci gadi tieši pirms nāves, lai saņemtu apgādnieka zaudējuma pabalstus;
- c. ilgāks kā desmit gadi laika posmā no sešpadsmit gadu vecuma sasniegšanas līdz pensijas vecumam, no kuriem var tikt pieprasīts, lai pieci gadi būtu tieši pirms pieprasījuma iesniegšanas vecuma pabalsta saņemšanai.

3. Ja persona neatbilst iepriekšējā punkta b. un c. apakšpunktos noteiktajiem nosacījumiem, bet ir bijusi pakļauta, vai, apgādnieka zaudējuma pabalstu gadījumā, ja mirušais ir bijis pakļauts attiecīgās līgumslēdzējas puses likumdošanai vismaz vienu gadu, šāda persona vai mirušas personas pārdzīvojušie, neņemot vērā 27.panta nosacījumus, tomēr ir tiesīgas saņemt pabalstus, kas aprēķināti, ņemot par pamatu pilnu pabalstu līdz apjomam, kas to nepārsniedz:

- a. invaliditātes vai apbedīšanas pabalstu gadījumā samērīgi ar attiecīgās personas vai mirušā aizvadīto gadu skaita, kurus tas bijis pakļauts minētajai likumdošanai laika posmā starp datumu, kad viņš sasniedza sešpadsmit gadu vecumu, un darba nespējas, kurai seko invaliditāte, vai nāves datumu, likmi pret divām trešdaļām no gadu skaita, kas atdala šos divus datumus, neņemot vērā jebkādu laika posmu, kas seko pensijas vecuma sasniegšanai.
- b. vecuma pensijas gadījumā samērīgi ar attiecīgās personas aizvadīto gadu skaitu, kurus tā bijusi pakļauta minētajai likumdošanai laika posmā starp datumu, kad tā sasniedza sešpadsmit gadu vecumu, un pensijas vecuma sasniegšanas datumu, likmi pret trīsdesmit gadiem.

3. 4.pielikums norāda katrai attiecīgajai līgumslēdzējai pusei pabalstus, kuri paredzēti tās likumdošanā un kuriem piemērojami šī panta 2. un 3.punkta nosacījumi.

5. Katrai attiecīgajai līgumslēdzējai pusei jāsniedz paziņojums saskaņā ar 81.panta 1.punkta noteikumiem par jebkuriem grozījumiem, kas izdarīti 4.pielikumā. Ja šādi grozījumi rodas, pieņemot jaunu likumdošanu šāds paziņojums jāiesniedz trīs mēnešu laikā no šādas likumdošanas publicēšanas datuma vai šīs konvencijas ratifikācijas datumā, ja šī likumdošana publicēta pirms šīs konvencijas ratifikācijas.

6. Šī panta 1.punkta nosacījumi neietekmē jebkuras līgumslēdzējas puses tiesību aktus, ciktāl tas attiecas uz līdzdalību sociālās drošības administrēšanā vai dalību sociālās drošības tribunālos.

7. Var tikt pieņemti īpaši pasākumi attiecībā uz tādu personu, kas nedzīvo attiecīgās līgumslēdzējas puses teritorijā, līdzdalību brīvprātīgajā apdrošināšanā vai fakultatīvajā turpinātajā apdrošināšanā vai tiesībām saņemt 7.pielikumā norādītos pabalstus, kas tiek piešķirti pārejas kārtībā.

9.pants

1. Labums, ko nodrošina sociālās drošības konvenciju noteikumi, kas saglabā spēku, pamatojoties uz 6.panta 3.punktu, un to sociālās drošības konvenciju noteikumi, kas noslēgtas, pamatojoties uz 7.panta 1.punktu, var tikt attiecināts, saistītajām pusēm savstarpēji vienojoties, arī uz jebkuras citas līgumslēdzējas puses pilsoņiem.

2. 5.pielikumā ir norādīti sociālās drošības konvenciju noteikumi, kas saglabā spēku, pamatojoties uz 6.panta 3.punktu, un kuru piemērošana, saskaņā ar šī panta 1.punkta noteikumiem, ir attiecināma uz jebkuras līgumslēdzējas puses pilsoņiem.

3. Attiecīgajām līgumslēdzējām pusēm saskaņā ar 81.panta 1.daļas noteikumiem ir jāiesniedz paziņojums par sociālās drošības konvenciju, kuras tās noslēgušas, pamatojoties uz 7.panta 1.punktu, noteikumiem, kuru piemērošana, saskaņā ar šī panta 1.punkta noteikumiem, tiek attiecināta uz jebkuras līgumslēdzējas puses pilsoņiem. Minēto konvenciju noteikumi norādāmi 5.pielikumā.

4. Divas vai vairākas līgumslēdzējas puses, kurām ir saistoši 5.pielikumā norādītie noteikumi var, savstarpēji vienojoties un attiecībā uz sevi izdarīt nepieciešamos grozījumus šajā pielikumā, sniedzot par to paziņojumu saskaņā ar 81.panta 1.punkta noteikumiem.

10.pants

Ja kādas līgumslēdzējas puses likumdošana pieļauj brīvprātīgo apdrošināšanu vai fakultatīvu turpināto apdrošināšanu, kas iespējama pēc apdrošināšanas periodu beigām, institūcijai, kas piemēro šos tiesību aktus, ir šajā sakarā, lai saskaitītu kopā periodus, nepieciešamajā apjomā jāņem vērā apdrošināšanas periodi, kas uzkrāti saskaņā ar citas līgumslēdzējas puses likumdošanu, un, kad nepieciešams, uzturēšanās periodi, kas pēc sešdesmit gadu vecuma sasniegšanas uzkrāti saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses no iemaksām neatkarīgu mehānismu, tā it kā tie būtu apdrošināšanas periodi, kas uzkrāti saskaņā ar pirmās valsts likumdošanu.

11.pants

1. Ja vien šajā konvencijā nav noteikts citādi, ne invaliditātes pabalsti naudā, ne vecuma pabalsti, pensijas vai apgādnieka zaudējuma pabalsti naudā, ne pabalsti sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību, ne arī apbedīšanas pabalsti, kas izmaksājami saskaņā ar vienas vai vairāku līgumslēdzēju pušu likumdošanu, nevar tikt samazināti, modificēti, atcelti, aizliegti vai konfiscēti sakarā ar to faktu, ka šo pabalstu saņēmējs dzīvo nevis tās līgumslēdzējas puses teritorijā, kurā atrodas institūcija, kas ir atbildīga par to izmaksāšanu, bet citas līgumslēdzējas puses teritorijā.

2. Tomēr, neņemot vērā 8.panta 1. un 2.punkta nosacījumus, invaliditātes, vecuma vai apgādnieka zaudējuma pabalsti, kas norādīti 4.pielikumā, aprēķināmi saskaņā ar minētā panta 3.punkta a. un b. apakšpunktiem, ja veidojas gadījums, ka šo pabalstu saņēmējs dzīvo nevis tās līgumslēdzējas puses teritorijā, kurā atrodas institūcija, kas ir atbildīga par to izmaksāšanu, bet citas līgumslēdzējas puses teritorijā.

3. Šī panta 1. un 2.punkta noteikumi nav attiecināmi uz šādiem pabalstiem, ciktāl tie norādīti 6.pielikumā:

- a. īpašiem no iemaksām neatkarīgiem pabalstiem, kas tiek piešķirti invalīdiem, kuri nav spējīgi nopelnīt iztiku;
- b. īpašiem no iemaksām neatkarīgiem pabalstiem, kas tiek piešķirti personām, kuras nav tiesīgas saņemt parastos pabalstus;
- c. pabalstiem, kas tiek piešķirti saskaņā ar pārejas noteikumiem;
- d. īpašiem pabalstiem, kas tiek piešķirti kā palīdzība vai nepieciešamības gadījumā.

4. Katrai attiecīgajai līgumslēdzējai pusei jāsniedz paziņojums saskaņā ar 81.panta 1.punkta noteikumiem par jebkuriem grozījumiem, kas izdarīti 6.pielikumā. Ja šādi grozījumi rodas, pieņemot jaunu likumdošanu, šāds paziņojums jāiesniedz trīs mēnešu laikā no šādas likumdošanas publicēšanas datuma vai šīs konvencijas ratifikācijas datumā, ja šī likumdošana publicēta pirms šīs konvencijas ratifikācijas.

5. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana padara iemaksu atmaksāšanu atkarīgu no nosacījuma, ka attiecīgā persona vairs nav pakļauta obligātajai apdrošināšanai, šis nosacījums nav uzskatāms par izpildītu, kamēr vien šī persona ir pakļauta obligātajai apdrošināšanai saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses likumdošanu.

6. Līgumslēdzējām pusēm ar divpusēju vai daudzpusēju līgumu palīdzību jānosaka noteikumi, uz kādiem izmaksājami šī panta 1.punktā noteiktie pabalsti, kas pienākas personām, kuras bauda tiesības saskaņā ar šo konvenciju, taču dzīvo nevis kādas līgumslēdzējas puses teritorijā, bet citas valsts teritorijā.

12.pants

Līgumslēdzējas puses likumdošanā noteiktie principi, kas regulē kārtību, kādā mainās pabalstu likmes, piemērojami pabalstiem, kas izmaksājami saskaņā ar šādu likumdošanu, atbilstoši šīs konvencijas noteikumiem.

13.pants

1. Izņemot pabalstus attiecībā uz invaliditāti, vecumu, apgādnieka zaudējumu vai arodslimībām, kurus izmaksā divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu institūcijas saskaņā ar 29.panta un 47.panta b. apakšpunkta noteikumiem, šī konvencija nepiešķir vai nesaglabā tiesības saņemt vairākus viena veida pabalstus vai vairākus pabalstus, kas attiecas uz vienu un to pašu obligātās apdrošināšanas periodu.

2. Līgumslēdzēju pušu likumdošanā ietvertie noteikumi par pabalstu samazināšanu, atcelšanu vai aizliegšanu sakarā ar pārklāšanos ar citu pabalstu vai citiem ienākumiem, vai sakarā ar nodarbinātību piemērojami pabalsta saņēmējam arī attiecībā uz pabalstiem, kas piešķirti saskaņā ar citas līgumslēdzējas puses likumdošanu, vai attiecībā uz saņemtajiem ienākumiem vai nodarbinātību citas līgumslēdzējas puses teritorijā. Šis princips tomēr nav piemērojams pabalstiem attiecībā uz invaliditāti, vecumu, apgādnieka zaudējumu vai arodslimībām, kurus izmaksā divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu institūcijas saskaņā ar 29.panta un 47.panta b. apakšpunkta noteikumiem.

II. sadaļa

Noteikumi, kas nosaka piemērojamo likumdošanu

14.pants

Attiecībā uz personām, kuras ietilpst šīs konvencijas darbības sfērā, piemērojamā likumdošana nosakāma, ievērojot šādus noteikumus:

- a. nodarbinātās personas, kuras tiek nodarbinātas kādas līgumslēdzējas puses teritorijā, ir pakļautas šīs valsts likumdošanai pat tad, ja tās dzīvo citas līgumslēdzējas puses teritorijā vai ja citas līgumslēdzējas puses teritorijā atrodas uzņēmuma, kurš nodarbina šīs personas, galvenais birojs vai darba devēja dzīves vieta;
- b. strādnieki, kas piekopi savu amatu uz kuģa ar kādas līgumslēdzējas puses karogu, ir pakļauti šīs valsts likumdošanai;
- c. pašnodarbinātās personas, kuras piekopi savu amatu kādas līgumslēdzējas puses teritorijā, ir pakļautas šīs valsts likumdošanai pat tad, ja tās dzīvo citas līgumslēdzējas puses teritorijā;
- d. valsts civildienesta ierēdņi vai personas, kas uzskatāmas par tādiem, ir

pakļautas tās līgumslēdzējas puses likumdošanai, kuras pārvaldē tās ir nodarbinātas.

15.pants

1. Princips, kuru nosaka 14.panta a. apakšpunkts piemērojams, ievērojot šādus izņēmumus vai modificējumus:

a.

i. nodarbinātās personas, kuras līgumslēdzējas puses teritorijā nodarbina uzņēmums, kas ir šo personu pastāvīgais darba devējs, un kuras šis uzņēmums nosūta strādāt tā labā uz citas līgumslēdzējas puses teritoriju, paliek pakļautas pirmās valsts likumdošanai, ja paredzētais šāda darba ilgums nepārsniedz divpadsmit mēnešus un ja šīs personas netiek nosūtītas, lai aizvietotu citas nodarbinātās personas, kuras aizvadījušas savu nodarbinātības periodu ārzemēs.

ii. ja veicamais darbs sakarā ar neparedzētiem apstākļiem turpinās ilgāk nekā sākotnēji paredzēts un pārsniedz divpadsmit mēnešus, turpina piemērot pirmās valsts likumdošanu līdz darbs tiek pabeigts, saņemot piekrišanu no otrās valsts kompetenta varas pārstāvja vai tā nominētas institūcijas.

b.

i. nodarbinātās personas, kuras kā ceļojošo personālu starptautiskajā transportā divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu teritorijā nodarbina uzņēmums, kura galvenais birojs atrodas kādas līgumslēdzējas puses teritorijā un kurš citu personu uzdevumā vai savā vārdā veic pasažieru vai preču pārvadājumus pa dzelzceļu, autoceļiem, gaisu vai iekšzemes ūdeņceļiem, ir pakļautas šīs pēdējās valsts likumdošanu.

ii. tomēr, ja šīs personas nodarbina filiāle vai pastāvīgā pārstāvniecība, kura minētajam uzņēmumam ir citas līgumslēdzējas puses teritorijā, nevis tajā valstī, kurā atrodas tā galvenais birojs, šīs personas ir pakļautas tās līgumslēdzējas puses likumdošanai, kuras teritorijā atrodas filiāle vai pastāvīgā pārstāvniecība;

iii. ja šīs personas ir pilnībā vai daļēji nodarbinātas tās līgumslēdzējas puses teritorijā, kurā tās dzīvo, tās ir pakļautas šīs valsts likumdošanu pat tad, ja šajā teritorijā uzņēmumam, kas šīs personas nodarbina, neatrodas ne galvenais birojs, ne filiāle vai aģentūra;

c.

i. nodarbinātās personas, izņemot starptautiskajā transportā nodarbinātās, kas normālos apstākļos piekopj savu amatu divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu teritorijā, ir pakļautas tās līgumslēdzējas puses likumdošanai, kuras teritorijā tās dzīvo, ja tās daļēji veic savus darba pienākumus šajā teritorijā vai ja tās nodarbina vairāki uzņēmumi vai vairāki darba devēji, kuru

galvenie biroji vai dzīves vietas atrodas dažādu līgumslēdzēju pušu teritorijās;

ii. visos citos gadījumos šīs personas ir pakļautas tās līgumslēdzējas puses likumdošanai, kuras teritorijā atrodas uzņēmuma, kurš tās nodarbina, galvenais birojs, vai darba devēja dzīves vieta;

d. nodarbinātās personas, kuras kādas līgumslēdzējas puses teritorijā nodarbina uzņēmums, kura galvenais birojs atrodas citas līgumslēdzējas puses teritorijā un kurš atrodas abās pusēs attiecīgo līgumslēdzēju pušu kopējai robežai, ir pakļautas tās līgumslēdzējas puses likumdošanai, kuras teritorijā šim uzņēmumam ir galvenais birojs.

2. Princips, kuru nosaka 14.panta a. apakšpunkts piemērojams, ievērojot šādus izņēmumus:

a. nodarbinātās personas, kuras līgumslēdzējas puses teritorijā vai uz tāda kuģa, kurš peld ar līgumslēdzējas puses karogu, nodarbina uzņēmums, kas ir šo personu pastāvīgais darba devējs, un kuras šis uzņēmums nosūta strādāt tā labā uz tāda kuģa, kurš peld ar citas līgumslēdzējas puses karogu, paliek pakļautas pirmās valsts likumdošanai, ievērojot nosacījumus, kas noteikti šī panta pirmā punkta a. apakšpunktā;

b. strādnieki, kuri normālos apstākļos piekopj savu amatu kādas līgumslēdzējas puses teritoriālajos ūdeņos vai ostā uz kuģa, ar citas līgumslēdzējas puses karogu, bet kuri nav šī kuģa komandas locekļi, ir pakļauti pirmās valsts likumdošanai;

c. nodarbinātās personas, kuras ir nodarbinātas uz tāda kuģa, kurš peld ar kādas līgumslēdzējas puses karogu, bet kuras saņem samaksu par darbu no uzņēmuma, kura galvenais birojs atrodas citas līgumslēdzējas puses teritorijā vai no personām, kuru dzīvesvieta atrodas citas līgumslēdzējas puses teritorijā, ir pakļautas pēdējās valsts likumdošanai, ja šīs personas dzīvo šajā teritorijā; uzņēmums vai persona, kas maksā atlīdzību, ir uzskatāms par darba devēju, piemērojot minēto likumdošanu;

3. Princips, kuru nosaka 14.panta c. apakšpunkts piemērojams, ievērojot šādus izņēmumus vai modificējumus:

a. pašnodarbinātās personas, kuras dzīvo vienas līgumslēdzējas puses teritorijā un piekopj savu amatu kādas citas līgumslēdzējas puses teritorijā, ir pakļautas pirmās valsts likumdošanai:

i. ja otrajā valstī nav likumdošanas, kas būtu piemērojama attiecībā uz tām; vai

ii. ja saskaņā ar abu attiecīgo valstu likumdošanu pašnodarbinātās personas ir pakļautas šādai likumdošanai, tikai un vienīgi pamatojoties uz faktu, ka tās dzīvo šo valstu teritorijā;

b. pašnodarbinātās personas, kuras normālos apstākļos piekopj savu amatu divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu teritorijā, ir pakļautas tās

līgumslēdzējas puses likumdošanai, kuras teritorijā tās dzīvo, ja tās šajā teritorijā veic daļu darba vai arī ja saskaņā ar šo likumdošanu viņas ir tiem pakļautas, tikai un vienīgi pamatojoties uz faktu, ka tās dzīvo šīs valsts teritorijā;

c. gadījumos, ja iepriekšējā apakšpunktā minētās pašnodarbinātās personas neveic daļu sava darba tās līgumslēdzējas puses teritorijā, kurā tās dzīvo, vai ja saskaņā ar šīs valsts likumdošanu viņas nav tiem pakļautas, tikai un vienīgi pamatojoties uz to, ka viņas dzīvo šajā valstī, vai arī ja šajā valstī nav likumdošanas, kura būtu piemērojama viņām, šīs personas ir pakļautas tai likumdošanai, pa ko kopīgi vienojušās attiecīgās līgumslēdzējas puses vai kompetenti to varas pārstāvji.

4. Ja pamatojoties uz šī panta iepriekšējiem punktiem, strādnieks ir pakļauts tādas līgumslēdzējas puses likumdošanu, kuras teritorijā viņš nestrādā, šī likumdošana ir piemērojama viņam tā, it kā viņš strādātu šīs valsts teritorijā.

16.pants

1. 14. un 15.panta noteikumi nav piemērojami brīvprātīgajai apdrošināšanai vai fakultatīvai turpinātajai apdrošināšanai.

2. Ja divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu likumdošanas piemērošana rada piesaisti obligātās apdrošināšanas shēmai un tajā pašā laikā pieļauj līdzdalību vienā vai vairākās brīvprātīgās apdrošināšanas vai fakultatīvas turpinātās apdrošināšanas shēmās, attiecīgā persona ir pakļauta tikai un vienīgi obligātās apdrošināšanas shēmai. Tomēr attiecībā uz invaliditātes, vecuma vai apbedīšanas pensijām šī konvencija neietekmē jebkuras līgumslēdzējas puses likumdošanas noteikumus, kas pieļauj vienlaicīgu piesaisti gan brīvprātīgās apdrošināšanas vai fakultatīvas turpinātās apdrošināšanas shēmai, gan obligātās apdrošināšanas shēmai.

3. Ja divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu likumdošanas piemērošana rada iespēju piedalīties divos vai vairākos brīvprātīgās apdrošināšanas vai fakultatīvas turpinātās apdrošināšanas shēmās, attiecīgā persona piesaistīta vienīgi tās līgumslēdzējas puses brīvprātīgās apdrošināšanas vai fakultatīvas turpinātās apdrošināšanas shēmai, kuras teritorijā tā dzīvo, vai, ja tā nedzīvo nevienas no šo līgumslēdzēju pušu teritorijām, tad tās līgumslēdzējas puses shēmai, kuras likumdošanu šī persona ir izvēlējusies.

17.pants

1. 14.panta a. apakšpunkta noteikumi ir piemērojami personām, kas ieņem amatus diplomātiskajā korpusā vai konsulārajās pārstāvniecībās, un arī personām, kas ir nodarbinātas kā šādu misiju amatpersonu privātie kalpotāji.

2. Tomēr iepriekšējā punktā minētie darbinieki, kuri ir līgumslēdzējas puses, kas ir akreditētājas valsts, pilsoņi, var izvēlēties būt pakļauti šīs valsts

likumdošanai. Šādas izvēles tiesības atkarībā no apstākļiem var tikt īstenotas tikai vienu reizi, trīs mēnešu laikā no brīža, kad stājas spēkā šī konvencija, vai brīdī, kad attiecīgā persona stājas amatā diplomātiskajā vai konsulārajā pārstāvniecībā vai kļūst par tādas misijas amatpersonas vai tādas amatpersonas privāto kalpotāju. Šāda izvēle iegūst juridisku spēku brīdī, kad tā izdarīta.

18.pants

1. Divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu kompetenti varas pārstāvji var, savstarpēji vienojoties, paredzēt izņēmumus no 14. un 17.panta noteikumiem to personu interesēs, kuras šie noteikumi ietekmē.

2. Iepriekšējā punkta noteikumu piemērošana, ja tas vajadzīgs, ir atkarīga no attiecīgā darbinieka un, kad nepieciešams, no darba devēja lūguma. Bez tam šāda piemērošana ir atkarīga no lēmuma, ar kuru tās līgumslēdzējas puses, kuras likumdošana ir piemērojama, kompetents varas pārstāvis apstiprina, ka minētie darbinieki vairs nav pakļauti iepriekš minētajai likumdošanai un ka turpmāk viņi būs pakļauti citas līgumslēdzējas puses likumdošanai.

III. sadaļa

Īpaši noteikumi, kas regulē dažādas pabalstu kategorijas

1.nodaļa - Slimība un maternitāte

19.pants

1. Ja kādas līgumslēdzējas puses likumdošana padara tiesības iegūt, saglabāt vai atgūt pabalstus atkarīgas no uzkrātajiem apdrošināšanas periodiem, kompetentai šīs valsts institūcijai ir šajā sakarā, lai saskaitītu kopā periodus, nepieciešamajā apjomā jāņem vērā apdrošināšanas periodi, kas uzkrāti saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses likumdošanu, un, kad nepieciešams, uzturēšanās periodus, kas pēc sešpadsmit gadu vecuma sasniegšanas uzkrāti saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses no iemaksām neatkarīgu mehānismu, tā, it kā tie būtu apdrošināšanas periodi, kas uzkrāti saskaņā ar pirmās valsts likumdošanu.

2. Ja kādas līgumslēdzējas puses likumdošana padara obligātās apdrošināšanas atzīšanu atkarīgu no uzkrātajiem apdrošināšanas periodiem, šajā sakarā, lai saskaitītu kopā periodus, nepieciešamajā apjomā ir ņemami vērā apdrošināšanas periodi, kas uzkrāti saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses likumdošanu un, kad nepieciešams, uzturēšanās periodi, kas pēc sešpadsmit gadu vecuma sasniegšanas uzkrāti saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses no iemaksām neatkarīgu shēmu, tā, it kā tie būtu apdrošināšanas periodi, kas uzkrāti saskaņā ar pirmās valsts likumdošanu.

20.pants

1. Personas, kuras dzīvo tādas līgumslēdzējas puses teritorijā, kura nav kompetentā valsts, un kuras atbilst nosacījumiem, lai būtu tiesīgas saņemt pabalstus, kurus paredz pēdējās likumdošana, saņem tās līgumslēdzējas puses teritorijā, kurā tās dzīvo, kad nepieciešams, ņemot vērā 19.panta nosacījumus:

a. pabalstus natūrā, kurus uz kompetentās institūcijas rēķina nodrošina dzīves vietas institūcija saskaņā ar likumdošanas noteikumiem, kurus tā piemēro tā, it kā šīs personas būtu piesaistītas šai institūcijai;

b. pabalstus naudā, kurus izmaksā kompetentā institūcija saskaņā ar likumdošanu, kurus tā piemēro tā, it kā šīs personas dzīvotu kompetentās valsts teritorijā. Tomēr, kompetentajai institūcijai vienojoties ar dzīves vietas institūciju, arī pabalsti naudā kompetentās institūcijas uzdevumā var tikt izmaksāti caur dzīves vietas institūciju.

2. Iepriekšējā punkta nosacījumi, *mutatis mutandis*, ir piemērojami attiecībā uz pabalstiem natūrā ģimenes locekļiem, kuri dzīvo tādas līgumslēdzējas puses teritorijā, kura nav kompetentā valsts.

3. Pabalstus pierobežas strādniekiem var izmaksāt arī kompetenta institūcija kompetentās valsts teritorijā saskaņā ar šīs valsts likumdošanas noteikumiem tā, it kā šie strādnieki dzīvotu tās teritorijā. Tomēr viņu ģimenes locekļi ir tiesīgi uz šādiem pašiem noteikumiem saņemt pabalstus natūrā vienīgi tad, ja šajā sakarā ir panākta vienošanās starp attiecīgo līgumslēdzēju pušu kompetentiem varas pārstāvjiem vai, ja šis nosacījums netiek izpildīts un nav ārkārtas stāvokļa gadījums, vienīgi tad, ja ir saņemta kompetentas institūcijas iepriekšēja atļauja.

4. Personas, kurām piemērojams šis pants un kuras nav pierobežas strādnieki vai viņu ģimenes locekļi, bet kuras uz laiku uzturas kompetentās valsts teritorijā, ir tiesīgas uz pabalstiem saskaņā ar šīs valsts tiesību aktu noteikumiem tā, it kā viņas dzīvotu šīs valsts teritorijā, pat tad, ja šīs personas saņēma pabalstu sakarā ar šo pašu slimību vai maternitāti, jau pirms uzsāka pagaidu uzturēšanos šajā teritorijā.

5. Personas, kurām piemērojams šis pants un kuras pārceļas uz dzīvi kompetentās valsts teritorijā ir tiesīgas uz pabalstiem saskaņā ar šīs valsts likumdošanas noteikumiem pat tad, ja šīs personas saņēma pabalstu sakarā ar šo pašu slimību vai maternitāti jau pirms pārcelšanās uz dzīvi šajā teritorijā.

21.pants

1. Personas, kuras atbilst nosacījumiem, lai saskaņā ar kompetentās valsts likumdošanu saņemtu pabalstus, kad nepieciešams, ņemot vērā 19.panta nosacījumus, un:

a. kuru stāvoklis rada nepieciešamību nekavējoties piešķirt pabalstus pagaidu uzturēšanās laikā tādas līgumslēdzējas puses teritorijā, kura nav

kompetentā valsts, vai

b. kuras, pēc tam, kad tās ieguvušas tiesības saņemt pabalstus, kurus jāizmaksā kompetentai institūcijai, ir saņēmušas šīs institūcijas atļauju atgriezties tādas līgumslēdzējas puses teritorijā, kura nav kompetentā valsts, vai

c. kuras ir saņēmušas kompetentās institūcijas atļauju doties uz tādas līgumslēdzējas puses teritoriju, kura nav kompetentā valsts, lai tur saņemtu tādu aprūpi, kādu pieprasa viņu stāvoklis, ir tiesīgas saņemt:

i. pabalstus natūrā, kurus uz kompetentās institūcijas rēķina nodrošina dzīves vietas vai pagaidu dzīves vietas institūcija saskaņā ar likumdošanas noteikumiem, kurus tā piemēro tā, it kā šīs personas būtu piesaistītas šai institūcijai uz laika posmu, kurš nepārsniedz jebkādu periodu, kas var būt noteikts kompetentās valsts likumdošanā;

ii. pabalstus naudā, kurus izmaksā kompetentā institūcija saskaņā ar likumdošanu, kurus tā piemēro, tā it kā šīs personas dzīvotu kompetentās valsts teritorijā. Tomēr, kompetentajai institūcijai vienojoties ar dzīves vietas vai pagaidu dzīves vietas institūciju, arī pabalsti naudā kompetentās institūcijas uzdevumā var tikt izmaksāti caur dzīves vietas institūciju.

2. a. Iepriekšējā punkta b. apakšpunktā minētā atļauja var tikt atteikta vienīgi tad, ja pārvietošanās var radīt kaitējumu attiecīgās personas veselībai vai medicīniskās aprūpes gaitai;

b. iepriekšējā punkta c. apakšpunktā minētā atļauja nevar tikt atteikta, kad nepieciešamo aprūpi nav iespējams nodrošināt tās līgumslēdzējas puses teritorijā, kurā attiecīgā persona dzīvo.

3. Šī panta iepriekšējo punktu noteikumi, *mutatis mutandis*, piemērojami ģimenes locekļiem attiecībā uz pabalstiem natūrā.

22.pants

1. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana padara pabalstu natūrā piešķiršanu ģimenes locekļiem atkarīgu no, vai viņi ir personīgi apdrošināti, 20. un 21.panta noteikumi piemērojami tādas personas, kas pakļautas šai likumdošanai, ģimenes locekļiem vienīgi tad, ja tie ir piesaistīti tai pašai šīs valsts institūcijai kā šī persona vai šīs valsts institūcijai, kas nodrošina atbilstošus pabalstus.

2. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka, ka naudas pabalsti aprēķināmi, vadoties no vidējiem ienākumiem, šīs valsts kompetenta institūcija nosaka šos vidējos ienākumus, tikai un vienīgi pamatojoties uz ienākumiem, kas reģistrēti tādu periodu laikā, kas uzkrāti saskaņā ar minēto likumdošanu.

3. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka, ka naudas pabalsti aprēķināmi, vadoties no fiksētiem ienākumiem, šīs valsts kompetentai

institūcijai jāņem vērā tikai un vienīgi šādi fiksēti ienākumi, vai, kad nepieciešams, vidējie fiksētie ienākumi atbilstoši laika periodiem, kas uzkrāti saskaņā ar minēto likumdošanu.

4. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka, ka naudas pabalstu apmērs ir mainīgs atkarībā no ģimenes locekļu skaita, šis valsts kompetentai institūcijai ir jāņem vērā arī ģimenes locekļi, kas dzīvo citas līgumslēdzējas puses teritorijā tā, it kā viņi dzīvotu pirmās valsts teritorijā.

23.pants

Bezdarbnieki, kuri atbilst nosacījumiem, lai saskaņā ar tās līgumslēdzējas puses likumdošanu, kas atbildīga par bezdarbnieku pabalstu nodrošināšanu, saņemtu pabalstus natūrā, ir tiesīgi, kad nepieciešams, ņemot vērā 19.panta nosacījumus, kopā ar saviem ģimenes locekļiem saņemt pabalstus natūrā, ja viņi dzīvo citas līgumslēdzējas puses teritorijā. Šādus pabalstus natūrā piešķir dzīvesvietas institūcija saskaņā ar to likumdošanu, kuru šī institūcija piemēro, tā, it kā šīs personas būtu tiesīgas saņemt pabalstus, pamatojoties uz šo likumdošanu, taču šie pabalsti tiek piešķirti uz pirmās valsts rēķina.

24.pants

1. Ja persona, kas saņem pensiju saskaņā ar divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu likumdošanu, ir tiesīga saņemt pabalstus natūrā saskaņā ar tās līgumslēdzējas puses likumdošanu, kuras teritorijā tā dzīvo, šādus pabalstus, kad nepieciešams, ņemot vērā 19.panta nosacījumus, šai personai un viņas ģimenes locekļiem piešķir dzīvesvietas institūcija uz sava rēķina tā, it kā šī persona būtu pensionārs vienīgi saskaņā ar pēdējās valsts likumdošanu.

2. Ja persona, kas saņem pensiju saskaņā ar līgumslēdzējas puses likumdošanu vai pensijas saskaņā ar divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu likumdošanu, nav tiesīga saņemt pabalstu natūrā saskaņā ar tās līgumslēdzējas puses likumdošanu, kuras teritorijā tā dzīvo, šī persona tomēr ir tiesīga saņemt šādus pabalstus sev un saviem ģimenes locekļiem, ja viņa ir tiesīga saņemt šādus pabalstus saskaņā ar sākumā minētās valsts vai vienas no sākumā minēto valstu likumdošanu, kad nepieciešams, ņemot vērā 19.panta nosacījumus, vai ja tā būtu tiesīga tos saņemt, ja tā dzīvotu kādas no šīm valstīm teritorijā. Pabalstus natūrā piešķir dzīvesvietas institūcija saskaņā ar likumdošanas, kuru tā piemēro, noteikumiem tā, it kā pensionārs būtu tiesīgs saņemt minētos pabalstus saskaņā ar šo likumdošanu, taču šie pabalsti tiek piešķirti uz tās institūcijas, kura tiek noteikta saskaņā ar nākošajā punktā ietvertajiem principiem, rēķina.

3. Iepriekšējā punktā minētajos gadījumos institūcija, uz kuras rēķina tiek piešķirti pabalsti natūrā, tiek noteikta saskaņā ar šādiem principiem:

a. ja pensionārs ir tiesīgs saņemt minētos pabalstus tikai saskaņā ar vienas

līgumslēdzējas puses likumdošanu, šie pabalsti tiek piešķirti uz šīs valsts kompetentās institūcijas rēķina;

b. ja pensionārs ir tiesīgs saņemt minētos pabalstus saskaņā ar divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu likumdošanu, izmaksas tiek segtas uz tās valsts kompetentās institūcijas rēķina, saskaņā ar kuras likumdošanu pensionārs uzkrājis ilgāko apdrošināšanas vai uzturēšanās periodu; ja, pamatojoties uz šo principu, pabalsts piešķirams uz divu vai vairāku institūciju rēķina, izmaksas sedzamas uz tās līgumslēdzējas puses institūcijas rēķina, kuras likumdošanai pensionārs bijis nesenāk pakļauts.

4. Gadījumā, kad tādas personas, kura saņem pensiju saskaņā ar vienas līgumslēdzējas puses likumdošanu vai pensijas saskaņā ar divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu likumdošanu, ģimenes locekļi dzīvo nevis tās līgumslēdzējas puses teritorijā, kurā dzīvo pats pensionārs, bet gan citas līgumslēdzējas puses teritorijā, šie ģimenes locekļi saņem pabalstus tā, it kā pensionārs dzīvotu tajā pašā teritorijā, ja vien viņš ir tiesīgs saņemt šādus pabalstus saskaņā ar līgumslēdzējas puses likumdošanu. Pabalstus natūrā piešķir šo ģimenes locekļu dzīvesvietas institūcija saskaņā ar likumdošanas, kuru tā piemēro, noteikumiem tā, it kā viņi būtu tiesīgi saņemt minētos pabalstus saskaņā ar šo likumdošanu, taču šie pabalsti piešķirami uz pensionāra dzīvesvietas institūcijas rēķina.

5. Ģimenes locekļi, attiecībā uz kuriem piemērojami iepriekšējā punkta nosacījumi un kuri pārceļas uz dzīvi tās līgumslēdzējas puses teritorijā, kurā dzīvo pensionārs, ir tiesīgi saņemt pabalstus saskaņā ar šīs valsts likumdošanas noteikumiem pat tad, ja šīs personas saņēma pabalstu sakarā ar šo pašu slimību vai maternitāti jau pirms pārceļšanās uz dzīvi šajā teritorijā.

6. Persona, kura saņem pensiju saskaņā ar līgumslēdzējas puses likumdošanu vai pensijas saskaņā ar divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu likumdošanu un kura ir tiesīga saņemt pabalstu natūrā saskaņā ar vienas no šo līgumslēdzēju pušu likumdošanu, ir tiesīga, kopā ar saviem ģimenes locekļiem, saņemt šādus pabalstus:

a. pagaidu uzturēšanās laikā tādas līgumslēdzējas puses teritorijā, kura nav viņu dzīves vieta, gadījumos, kad šo personu stāvoklis prasa nekavējošu pabalstu piešķiršanu;

b. ja viņas ir saņēmušas savas dzīves vietas institūcijas atļauju doties uz tādas līgumslēdzējas puses teritoriju, kura nav viņu dzīves vieta, lai tur saņemtu tādu aprūpi, kādu pieprasa viņu stāvoklis.

7. Iepriekšējā punktā minētajos gadījumos pabalstus natūrā piešķir pagaidu dzīvesvietas institūcija saskaņā ar to likumdošanu, kuru šī institūcija piemēro tā, it kā attiecīgās personas būtu tiesīgas saņemt pabalstus, pamatojoties uz šo likumdošanu, taču šīs izmaksas sedzamas uz pensionāra dzīvesvietas institūcijas rēķina.

8. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka, ka, lai iegūtu tiesības

saņemt pabalstus natūrā, no izmaksājamajām pensijām atvelkamas iemaksas, tās valsts, kura izmaksā pensijas, institūcija ir tiesīga izdarīt šādus atvilkumus, ja pabalsta izmaksas, pamatojoties uz šī panta noteikumiem, sedzamas uz šīs valsts institūcijas rēķina.

25.pants

1. Ja likumdošana, kuru piemēro dzīvesvietas vai pagaidu dzīvesvietas institūcija, paredz divas vai vairākas slimības vai maternitātes apdrošināšanas shēmas, attiecībā uz pabalstu natūrā piešķiršanu gadījumos, kurus aptver 20.panta 1. un 2.punkts, 21.panta 1. un 3.punkts, 23.pants un 24.panta 2., 4. un 6.punkts, piemērojami tie principi, kurus paredz vispārējā shēma, bet ja tāda nepastāv, shēma, kas attiecas uz rūpniecībā nodarbinātiem strādniekiem.

2. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana padara pabalsta piešķiršanu atkarīgu no slimības cēloņa, šādi nosacījumi nav piemērojami attiecībā uz personām, uz kurām attiecas šī konvencija, neatkarīgi no tā, kādas līgumslēdzējas puses teritorijā tās dzīvo;

3. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka maksimālo pabalstu piešķiršanas periodu, institūcija, kas piemēro šo likumdošanu, var, kad nepieciešams, ņemt vērā periodus, kuru laikā par šo pašu slimības gadījumu vai maternitāti pabalstus jau nodrošinājusi citas līgumslēdzējas puses institūcija.

26.pants

1. Lai divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu starpā piemērotu 20., 21., 23. un 24.panta noteikumus, šīs puses savā starpā noslēdz divpusējos vai daudzpusējos līgumus, kuri var saturēt arī nepieciešamos speciālos noteikumus.

2. Iepriekšējā punktā minētie līgumi īpaši norāda:

a. personu kategorijas, attiecībā uz kurām piemērojami 20., 21., 23. un 24.panta noteikumi;

b. periodu, kura laikā pabalstus var piešķirt vienas līgumslēdzējas puses institūcija uz citas līgumslēdzējas puses institūcijas rēķina;

c. speciālus noteikumus, kas regulē protēžu, svarīgāko palīg līdzekļu un citu svarīgāko pabalstu natūrā piegādi;

d. noteikumus, lai novērstu viena veida pabalstu pārklāšanos;

e. noteikumus par tādu pabalstu atmaksāšanu, kurus izmaksā vienas līgumslēdzējas puses institūcija, bet kuri tiek izmaksāti uz citas līgumslēdzējas puses institūcijas rēķina.

3. Divas vai vairākas līgumslēdzējas puses var vienoties, ka to jurisdikcijā esošo institūciju starpā atmaksāšana nenotiek.

2.nodaļa – Invaliditātes, vecuma pensijas, apbedīšanas pabalsti

1.daļa - Kopējie noteikumi

27.pants

Ja persona secīgi vai alternatīvi ir bijusi pakļauta divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu likumdošanai, minētā persona vai viņas pārdzīvojušie ir tiesīgi saņemt pabalstus saskaņā ar šīs nodaļas noteikumiem pat tad, ja šādas personas būtu tiesīgas pieprasīt pabalstus saskaņā ar vienas vai vairāku līgumslēdzēju pušu likumdošanas noteikumiem, nepiemērojot šos noteikumus.

28.pants

1. Ja kādas līgumslēdzējas puses likumdošana padara tiesības iegūt, saglabāt vai atgūt pabalstus atkarīgas no uzkrātajiem apdrošināšanas periodiem, institūcijai, kas piemēro šo likumdošanu, ir šajā sakarā, lai saskaitītu kopā periodus, nepieciešamajā apjomā jāņem vērā apdrošināšanas periodi, kas uzkrāti saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses likumdošanu, un, kad nepieciešams, uzturēšanās periodus, kas pēc sešpadsmit gadu vecuma sasniegšanas uzkrāti saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses no iemaksām neatkarīgu shēmu, tā it kā tie būtu apdrošināšanas periodi, kas uzkrāti saskaņā ar pirmās valsts likumdošanu.

2. Ja kādas līgumslēdzējas puses likumdošana padara tiesības iegūt, saglabāt vai atgūt pabalstus atkarīgas no uzkrātajiem uzturēšanās periodiem, institūcijai, kas piemēro šo likumdošanu, ir šajā sakarā, lai saskaitītu kopā periodus, nepieciešamajā apjomā jāņem vērā apdrošināšanas periodus, kas uzkrāti saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses likumdošanu, un, kad nepieciešams, uzturēšanās periodus, kas pēc sešpadsmit gadu vecuma sasniegšanas uzkrāti saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses no iemaksām neatkarīgu shēmu tā, it kā tie būtu uzturēšanās periodi, kas uzkrāti saskaņā ar pirmās valsts likumdošanu.

3. Ja saskaņā ar kādas līgumslēdzējas puses likumdošanu persona ir vienam un tam pašam gadījumam vienlaicīgi piesaistīta no iemaksām atkarīgai shēmai un no iemaksām neatkarīgai shēmai, jebkuras citas attiecīgās līgumslēdzējas puses institūcijām, piemērojot šī panta 1. un 2.punkta noteikumus, ir jāņem vērā ilgākais apdrošināšanas vai uzturēšanās periods, kas uzkrāts saskaņā ar pirmās valsts likumdošanu.

4. Ja kādas līgumslēdzējas puses likumdošana padara kāda pabalsta piešķiršanu atkarīgu no uzkrātajiem apdrošināšanas periodiem profesijā, kuru aptver speciālā shēma, vai arī noteiktā profesijā vai darba vietā, tad vienīgi periodi, kas uzkrāti saskaņā ar atbilstošu shēmu vai, ja tāda nepastāv, tajā pašā profesijā, vai, kad nepieciešams, tajā pašā darba vietā saskaņā ar citu līgumslēdzēju pušu likumdošanu, tiek ņemti vērā pie šādu pabalstu

piešķiršanas. Ja, neņemot vērā šādā veidā uzkrātos periodus, attiecīgā persona neatbilst nosacījumiem, lai būtu tiesīga saņemt minētos pabalstus, attiecīgie periodi jāņem vērā, piešķirot pabalstus saskaņā ar vispārējām shēmām, vai, ja tādas nepastāv, shēmām, kas, kā nepieciešams, attiecināmas uz personām, kas saņem atlīdzību, vai algotiem strādniekiem.

5. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana, kas nepadara tiesības saņemt pabalstus vai to apjomu atkarīgas no jebkādiem īpašiem apdrošināšanas vai nodarbinātības periodiem, padara šādu pabalstu saņemšanu atkarīgu no tā, vai attiecībā persona vai, apgādnieka zaudējuma pabalsta gadījumā, mirušais ir bijis pakļauts šai likumdošanai brīdī, kad iestājās konkrētais gadījums, šis nosacījums uzskatāms par apmierinātu, ja atkarībā no apstākļiem attiecīgā persona vai mirušais bija šajā laikā pakļauts citas līgumslēdzējas puses likumdošanai.

6. Ja kādas līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka, ka pensijas izmaksas periods var tikt ņemts vērā, lai iegūtu, saglabātu vai atgūtu tiesības saņemt pabalstus, šīs valsts kompetentai institūcijai ir šajā sakarā jāņem vērā jebkuri periodi, kuru laikā pensijas tika izmaksātas saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses likumdošanu.

29.pants

1. Katras līgumslēdzējas puses, kuras likumdošanai attiecīgā persona ir pakļauta, institūcijai saskaņā ar likumdošanu, kuru tā piemēro, ir jānosaka, vai šāda persona atbilst nosacījumiem, lai būtu tiesīga saņemt pabalstu, ņemot vērā, kad nepieciešams, 28.panta nosacījumus.

2. Ja attiecīgā persona atbilst šiem nosacījumiem, šai institūcijai jāaprēķina teorētiskais pabalsta apjoms, kuru šī persona var pieprasīt, ja visi apdrošināšanas vai uzturēšanās periodi, kas uzkrāti saskaņā ar attiecīgo līgumslēdzēju pušu likumdošanu un ņemami vērā, nosakot tiesības saņemt pabalstus, saskaņā ar 28.panta noteikumiem, ir bijuši uzkrāti tikai un vienīgi saskaņā ar likumdošanu, kuru šī institūcija piemēro.

3. Tomēr,

a. tādu pabalstu gadījumā, kuru apjoms nav atkarīgs no uzkrāto periodu ilguma, šis apjoms ņemams kā iepriekšējā punktā minētais teorētiskais apjoms;

b. 4.pielikumā norādīto pabalstu gadījumā iepriekšējā punktā minētais teorētiskais apjoms var tikt aprēķināts, balstoties uz pilnu pabalstu un apmērā, kurš nepārsniedz apjomu:

i. invaliditātes vai apbedīšanas pabalstu gadījumā samērīgi ar kopējo attiecīgās personas vai mirušā uzkrāto apdrošināšanas un uzturēšanās periodu, kurus tā bijusi pakļauta visu attiecīgo līgumslēdzēju pušu likumdošanai un kuri ņemami vērā saskaņā ar 28.panta noteikumiem, līdz

brīdim, kad iestājas konkrētais gadījums, likmi pret divām trešdaļām no gadu skaita, kas aizritējuši starp datumu, kad attiecīgā persona vai mirušais sasniedza sešpadsmit gadu vecumu, un, atkarībā no apstākļiem, darba nespējas, kurai seko invaliditāte, vai nāve, neņemot vērā jebkādu laika posmu, kas seko pensijas vecuma sasniegšanai.

ii. vecuma gadījumā samērīgi ar kopējo attiecīgās personas vai mirušā uzkrāto apdrošināšanas un uzturēšanās periodu, kurus tā bijusi pakļauta visu attiecīgo līgumslēdzēju pušu likumdošanai un kuri ņemami vērā saskaņā ar 28.panta noteikumiem, likmi pret trīsdesmit gadiem, neņemot vērā jebkādu laika posmu, kas seko pensijas vecuma sasniegšanai.

4. Minētā institūcija pēc tam aprēķina pabalsta apjomu, kuru tai reāli jāizmaksā attiecīgajai personai, pamatojoties uz teorētisko apjomu, kurš pēc nepieciešamības aprēķināts saskaņā ar šī panta 2. vai 3.panta noteikumiem, un samērīgi ar apdrošināšanas un uzturēšanās periodu, kas saskaņā ar likumdošanu, kuru tā piemēro, uzkrāti līdz brīdim, kad iestājas konkrētais gadījums, likmi pret kopējiem apdrošināšanas vai uzturēšanās periodiem, kuri līdz brīdim, kad iestājas konkrētais gadījums, uzkrāti saskaņā ar visu attiecīgo līgumslēdzēju pušu likumdošanu.

5. Ja kādas līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka, ka pabalsti vai noteiktas to daļas ir samērīgas ar uzkrātajiem apdrošināšanas vai uzturēšanās periodiem, šīs valsts kompetenta institūcija var aprēķināt šos pabalstus vai to daļas, kas uzkrātas saskaņā ar likumdošanu, kuru tā piemēro, neņemot vērā šī panta 2. un 4.punkta noteikumus.

30.pants

1. Lai aprēķinātu 29.panta 2.punktā norādīto teorētisko apjomu:

a. ja kādas līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka, ka pabalsti aprēķināmi, pamatojoties uz vidējiem ienākumiem, vidējo iemaksu, vidējo palielinājumu vai pamatojoties uz pieprasītāja bruto ienākumu apdrošināšanas periodu laikā likmi pret visu apdrošināto personu, izņemot personas, kas mācās, vidējiem kopējiem ienākumiem, šādu vidējo apmēru vai likmi nosaka šīs valsts kompetenta institūcija, tikai un vienīgi balstoties uz periodiem, kas uzkrāti saskaņā ar šīs valsts likumdošanu vai bruto ienākumiem, kurus attiecīgā persona saņēmusi šādu periodu laikā.

b. ja kādas līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka, ka pabalsti aprēķināmi, pamatojoties uz ienākumu, iemaksu, palielinājumu apjomu, ienākumi, iemaksas vai palielinājumi, kurus jāņem vērā šīs valsts kompetentai institūcijai attiecībā uz periodiem, kas uzkrāti saskaņā ar citas līgumslēdzējas puses likumdošanu, nosaka, pamatojoties uz vidējiem ienākumiem, iemaksu vai palielinājumu, kas reģistrēti periodos, kas uzkrāti saskaņā ar pirmās valsts likumdošanu;

c. ja līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka, ka pabalsti aprēķināmi,

pamatojoties uz fiksētiem ienākumiem vai fiksētu apjomu, šie fiksētie ienākumi vai fiksētais apjoms, kurš jāņem vērā šīs valsts kompetentai institūcijai attiecībā uz periodiem, kas uzkrāti saskaņā ar citas līgumslēdzējas puses likumdošanu, ir vienāds ar fiksētiem ienākumiem vai fiksētu apjomu vai, kad nepieciešams, vidējiem fiksētiem ienākumiem vai vidējo fiksētu apjomu atbilstoši periodiem, kas uzkrāti saskaņā ar pirmās valsts likumdošanu;

d. ja līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka, ka pabalsti attiecībā uz noteiktiem periodiem aprēķināmi, pamatojoties uz ienākumiem, bet attiecībā uz citiem periodiem, pamatojoties uz fiksētiem ienākumiem vai fiksētu apjomu, šīs valsts kompetentā institūcija attiecībā uz periodiem, kas uzkrāti saskaņā ar citas līgumslēdzējas puses likumdošanu, ņem vērā ienākumus vai apjomus, kas pēc nepieciešamības noteikti saskaņā ar šī punkta b. vai c. apakšpunktu; ja attiecībā uz visiem periodiem, kas uzkrāti saskaņā ar pirmās valsts likumdošanu, pabalsti tiek aprēķināti vai nu balstoties uz fiksētiem ienākumiem, vai fiksētu apjomu, tad ienākumi, kurus jāņem vērā šīs valsts kompetentai institūcijai attiecībā uz periodiem, kas uzkrāti saskaņā ar citas līgumslēdzējas puses likumdošanu, ir vienādi ar pieņemtajiem ienākumiem atbilstoši minētajiem fiksētajiem ienākumiem vai fiksētajam apjomam.

2. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana ietver principus, kas paredz to faktoru pārvērtēšanu, kuri ņemti par pamatu pabalstu aprēķināšanai, šie principi, kad nepieciešams, piemērojami attiecībā uz principiem, kurus šīs valsts kompetenta institūcija saskaņā ar iepriekšējā punkta noteikumiem ņemusi vērā attiecībā uz periodiem, kas uzkrāti saskaņā ar citas līgumslēdzējas puses likumdošanu.

3. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka, ka pabalstu apmērs ir mainīgs atkarībā no ģimenes locekļu skaita, šīs valsts kompetentai institūcijai ir jāņem vērā arī tie ģimenes locekļi, kas dzīvo citas līgumslēdzējas puses teritorijā tā, it kā viņi dzīvotu pirmās valsts teritorijā.

31.pants

1. Neņemot vērā 29.panta noteikumus, ja kopējais apdrošināšanas vai uzturēšanās periodu ilgums, kas uzkrāti saskaņā ar kādas līgumslēdzējas puses likumdošanu, ir mazāks par vienu gadu un ja, ņemot vērā tikai šos periodus, nepastāv tiesības saņemt pabalstus saskaņā ar šo likumdošanu, attiecīgās valsts institūcijām nav pienākums piešķirt pabalstus attiecībā uz minētajiem periodiem.

2. Iepriekšējā punktā minētos periodus jāņem vērā jebkuras citas attiecīgās līgumslēdzējas puses institūcijām, lai piemērotu 29.pantu, izņemot tā 4.punktu.

3. Tomēr ja šī panta 1.punkta noteikumu piemērošanas rezultātā attiecīgās institūcijas tiktu atbrīvotas no pienākuma piešķirt pabalstus, pabalsti piešķirami tikai un vienīgi saskaņā ar pēdējās līgumslēdzējas puses likumdošanu, kuras

nosacījumiem attiecīgā persona atbilst, ņemot vērā 28.panta noteikumus tā, it kā šī panta 1.punktā minētie periodi būtu uzkrāti saskaņā ar šīs līgumslēdzējas puses likumdošanu.

32.pants

1. Neņemot vērā 29.panta noteikumus, ja kopējais visu apdrošināšanas un uzturēšanās periodu ilgums, kas uzkrāti saskaņā ar kādas līgumslēdzējas puses likumdošanu, ir vismaz viens gads, bet mazāks par pieciem gadiem, šīs valsts institūcijām nav pienākums piešķirt vecuma pensijas attiecībā uz minētajiem periodiem.

2. Iepriekšējā punktā minētos periodus, lai piemērotu 29.pantu, jebkuras citas attiecīgās līgumslēdzējas puses institūcijām, saskaņā ar kuras likumdošanu attiecīgā persona uzkrājusi ilgāku uzturēšanās vai apdrošināšanas periodu, jāņem vērā tā, it kā aplūkojamie periodi būtu uzkrāti saskaņā ar šīs valsts likumdošanu. Ja saskaņā ar šo principu minētos periodus ir jāņem vērā vairāk kā vienai institūcijai, tos jāņem vērā vienīgi tās līgumslēdzējas puses institūcijai, kuras likumdošanai attiecīgā persona bijusi nesenāk pakļauta.

3. Šī panta 1.punktā minētā institūcija pēc galīgas jautājuma atrisināšanas pārskaita 2.punktā minētajai institūcijai vienotu summu desmit ikgadējo pabalsta daļu, kuras jāizmaksā pēdējai no minētajām institūcijām, apmērā, ievērojot 29.panta noteikumus, attiecībā uz periodiem, kas uzkrāti saskaņā ar pirmās institūcijas piemēroto likumdošanu. Attiecīgo līgumslēdzēju pušu kompetenti varas pārstāvji var vienoties par citiem noteikumiem, saskaņā ar kuriem risināt jautājumu par atbildību attiecībā uz šādām personām.

4. Tomēr, ja šī panta 1.punkta noteikumu piemērošanas rezultātā visas attiecīgās institūcijas tiktu atbrīvotas no pienākuma piešķirt pabalstus, pabalsti piešķirami saskaņā ar 29.panta noteikumiem.

5. Ja 31.panta 1.punkta un šī panta 1.punkta noteikumu saistītas piemērošanas rezultātā visas attiecīgās institūcijas tiktu atbrīvotas no pienākuma piešķirt pabalstus, pabalsti piešķirami saskaņā ar 29.panta noteikumiem, neņemot vērā 31.panta 1. un 2.punkta noteikumus.

6. Lai divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu starpā piemērotu šī panta iepriekšējo punktu noteikumus, šīs puses savā starpā noslēdz divpusējos vai daudzpusējos līgumus un šo punktu piemērošana tiek ierobežota ar gadījumiem, kad attiecīgas personas ir pakļautas tikai un vienīgi šo valstu likumdošanai.

33.pants

1. Ja attiecīgā persona noteiktā datumā neatbilst visu attiecīgo līgumslēdzēju pušu likumdošanas nosacījumiem, bet, ņemot vērā 28.panta noteikumus, atbilst tikai vienas vai vairāku no šīm līgumslēdzējām pusēm likumdošanas

nosacījumiem piemērojami šādi noteikumi:

a. izmaksājamo pabalstu apjomu pēc nepieciešamības saskaņā ar 29.panta 2. līdz 4.punkta vai 5.punkta noteikumiem aprēķina katra no kompetentajām institūcijām, kas piemēro likumdošanu, kuras nosacījumi ir izpildīti;

b. tomēr

i. ja attiecīgā persona atbilst vismaz divu tiesību sistēmu nosacījumiem bez nepieciešamības ieskaitīt apdrošināšanas vai uzturēšanās periodus, kas uzkrāti saskaņā ar tiesību sistēmām, kuru nosacījumi nav izpildīti, šādi periodi nav jāņem vērā, lai piemērotu 29.panta 2. līdz 4.punkta noteikumus;

ii. ja attiecīgā persona atbilst tikai vienas tiesību sistēmas nosacījumiem bez nepieciešamības atsaukties uz 28.panta noteikumiem, izmaksājāmā pabalsta apjoms aprēķināms tikai un vienīgi saskaņā ar tās tiesību sistēmas noteikumiem, kuras nosacījumi ir izpildīti, ņemot vērā vienīgi periodus, kas uzkrāti saskaņā ar šo tiesību sistēmu.

2. Pabalsti, kas iepriekšējā punktā ietvertajos gadījumos piešķirti saskaņā ar vienu vai vairākām tiesību sistēmām pēc nepieciešamības pārrēķināmi *ex officio* saskaņā ar 29.panta 2. līdz 4.punkta vai 5.punkta noteikumiem, kad un tiklīdz ir izpildīti nosacījumi, kurus paredz cita attiecīgā tiesību sistēma vai tiesību sistēmas, kad nepieciešams, ņemot vērā 28.panta nosacījumus.

3. Pabalsti, kas piešķirti saskaņā ar divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu likumdošanu, pārrēķināmi saskaņā ar šī panta 1.punkta noteikumiem pēc pabalsta saņēmēja lūguma gadījumos, kad nosacījumi, kurus paredz viena vai vairākas tiesību sistēmas, vairs nav izpildīti.

34.pants

1. Ja pabalsta apmērs, kuru persona ir tiesīga pieprasīt saskaņā ar kādas līgumslēdzēja puses likumdošanu, neņemot vērā 28. un 33.panta noteikumus, ir lielāks nekā pabalsts, kas izmaksājams saskaņā ar šiem noteikumiem, šīs puses kompetentai institūcijai pilnībā uz sava rēķina ir jāizmaksā piemaksa, kas vienāda ar starpību starp šiem diviem apjomiem.

2. Ja iepriekšējā punkta noteikumu piemērošanas rezultātā attiecīgā persona iegūst tiesības saņemt piemaksas no divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu institūcijām, viņa saņem vienīgi lielāko no šīm piemaksām, izmaksas sadalot starp šo līgumslēdzēju pušu kompetentām institūcijām saskaņā ar piemaksas apjoma, kas katrai no šīm institūcijām būtu jāmaksā, ja šāds pienākums būtu vienīgi tai, likmi pret visu piemaksu, kuras visām minētajām institūcijām būtu jāizmaksā, kopsummu.

3. Šī panta iepriekšējos punktus minētā piemaksa uzskatāma par pabalsta, kuru nodrošina par izmaksāšanu atbildīgā institūcija, daļu. Tās apmērs

nosakāms vienreiz un galīgi, izņemot gadījumus, kad ir nepieciešams piemērot 33.panta 2. vai 3.punkta nosacījumus.

2.daļa - Speciālie noteikumi attiecībā uz invaliditāti

35.pants

1. Ja pasliktinās jebkura tāda invalīda stāvoklis, kurš saņem pabalstus saskaņā ar tikai vienas līgumslēdzējas puses likumdošanu, piemērojami šādi noteikumi:

a. ja attiecīgā persona kopš brīža, kad tā sāka saņemt pabalstus, nav bijusi pakļauta jebkuras citas līgumslēdzējas puses likumdošanai, pirmās valsts kompetentai institūcijai, ņemot vērā stāvokļa pasliktināšanos, ir pienākums piešķirt pabalstu saskaņā ar likumdošanas noteikumiem, kuru šī institūcija piemēro;

b. ja attiecīgā persona kopš brīža, kad tā sāka saņemt pabalstus, ir bijusi pakļauta vienas vai vairāku citu līgumslēdzēju pušu likumdošanai, pabalsti, ņemot vērā stāvokļa pasliktināšanos, piešķirami saskaņā ar 28. un 34.panta noteikumiem;

c. iepriekšējā apakšpunktā minētajā gadījumā par datumu, kurā konstatēta stāvokļa pasliktināšanās, uzskatāms datums, kurā iestājas konkrētais gadījums;

d. ja šī punkta b. apakšpunktā norādītajā gadījumā attiecīgā persona ir tiesīga saņemt pabalstus no citas līgumslēdzējas puses institūcijas, pirmās valsts kompetentai institūcijai, ņemot vērā stāvokļa pasliktināšanos, ir pienākums piešķirt pabalstus saskaņā ar tās likumdošanas noteikumiem, kurus šī institūcija piemēro.

2. Ja pasliktinās jebkura tāda invalīda stāvoklis, kurš saņem pabalstu saskaņā ar divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu likumdošanu, pabalstus piešķir, ņemot vērā stāvokļa pasliktināšanos, saskaņā ar 28. un 34.panta noteikumiem. Iepriekšējā punkta c. apakšpunkta noteikumi piemērojami *mutatis mutandis*.

36.pants

1. Ja pēc pabalstu atcelšanas tā izmaksāšana tiek atjaunota, izmaksas jāveic institūcijai vai institūcijām, kas bija atbildīgas par pabalstu izmaksāšanu tā atcelšanas brīdī, neņemot vērā 37.panta noteikumus.

2. Ja pēc pabalstu atcelšanas attiecīgās personas veselības stāvoklis dod pamatu jaunu pabalstu piešķiršanai, šādi pabalsti piešķirami saskaņā ar 28. un 34.panta noteikumiem.

37.pants

1. Invaliditātes pabalsti, kad nepieciešams, konvertējami par vecuma pabalstiemuz nosacījumiem, kurus paredz tiesību sistēma vai tiesību sistēmas, saskaņā ar kurām šie pabalsti piešķirti, saskaņā ar 28. un 34.panta noteikumiem.

2. Ja 33.pantā norādītajos gadījumos invaliditātes pabalstu, kas izmaksājami saskaņā ar vienas vai vairāku līgumslēdzēju pušu likumdošanu, saņēmējs iegūst tiesības saņemt vecuma pensiju, jebkura institūcija, kas ir atbildīga par invaliditātes pabalstu izmaksu, turpina izmaksāt saņēmējam pabalstus, kurus tam ir tiesības saņemt saskaņā ar likumdošanu, kuru šī institūcija piemēro, līdz brīdim, kad iepriekšējā punkta nosacījumi kļūst piemērojami attiecībā uz šo institūciju.

3.nodaļa - Nelaiemes gadījumi darbā un arodslimības

38.pants

1. Strādnieki, kas cietuši nelaiemes gadījumā darbā vai kas ieguvuši arodslimību un kas dzīvo tādas līgumslēdzējas puses teritorijā, kura nav kompetentā valsts, ir tiesīgi saņemt tās līgumslēdzējas puses teritorijā, kurā tie dzīvo:

a. pabalstus natūrā, kurus uz kompetentās institūcijas rēķina nodrošina dzīves vietas institūcija saskaņā ar likumdošanas noteikumiem, kurus tā piemēro tā, it kā šie strādnieki būtu piesaistīti šai institūcijai;

b. pabalstus naudā, kurus izmaksā kompetentā institūcija saskaņā ar likumdošanu, kuru tā piemēro tā, it kā šie strādnieki dzīvotu kompetentās valsts teritorijā. Tomēr, kompetentajai institūcijai vienojoties ar dzīves vietas institūciju, arī pabalsti naudā kompetentās institūcijas uzdevumā var tikt izmaksāti caur dzīves vietas institūciju.

2. Pabalstus pierobežas strādniekiem var izmaksāt arī kompetenta institūcija kompetentās valsts teritorijā saskaņā ar šīs valsts likumdošanas noteikumiem tā, it kā šie strādnieki dzīvotu tās teritorijā.

3. Strādnieki, kuriem piemērojams šis pants un kuri nav pierobežas strādnieki, bet kuri uz laiku uzturas kompetentās valsts teritorijā, ir tiesīgi uz pabalstiem saskaņā ar šīs valsts likumdošanas noteikumiem tā, it kā viņas dzīvotu šīs valsts teritorijā, pat tad, ja šie strādnieki saņēma pabalstu jau pirms pagaidu uzturēšanās uzsākšanas šajā teritorijā.

5. Strādnieki, kuriem piemērojams šis pants un kuri pārceļas uz dzīvi kompetentās valsts teritorijā, ir tiesīgi uz pabalstiem saskaņā ar šīs valsts likumdošanas noteikumiem pat tad, ja šie strādnieki saņēma pabalstus jau pirms pārceļšanās uz dzīvi šajā teritorijā.

39.pants

Nelaiemes gadījums ceļā uz darbu vai ceļā no darba, kurš noticis tādas līgumslēdzējas puses teritorijā, kura nav kompetentā valsts, uzskatāms par notikušu kompetentās valsts teritorijā.

40.pants

1. Strādnieki, kam darbā nodarīts veselības kaitējums vai kas ieguvuši arodslimību, un:

a. kuri ir pagaidu iedzīvotāji tādas līgumslēdzējas puses teritorijā, kura nav kompetentā valsts, vai

b. kuri pēc tam, kad tie ieguvuši tiesības saņemt pabalstus, kuri jāizmaksā kompetentai institūcijai, ir saņēmuši šīs institūcijas atļauju atgriezties tādas līgumslēdzējas puses teritorijā, kura nav kompetentā valsts, vai pārcelties uz dzīvi tādas līgumslēdzējas puses teritorijā, kura nav kompetentā valsts, vai

c. kuri ir saņēmuši kompetentās institūcijas atļauju doties uz tādas līgumslēdzējas puses teritoriju, kura nav kompetentā valsts, lai tur saņemtu tādu aprūpi, kādu pieprasa viņu stāvoklis, ir tiesīgas saņemt:

i. pabalstus natūrā, kurus uz kompetentās institūcijas rēķina nodrošina dzīves vietas vai pagaidu dzīves vietas institūcija saskaņā ar likumdošanas noteikumiem, kurus tā piemēro tā, it kā šie strādnieki būtu piesaistīti šai institūcijai uz laika posmu, kurš nepārsniedz jebkādu periodu, kas var būt noteikts kompetentās valsts likumdošanā;

ii. pabalstus naudā, kurus izmaksā kompetentā institūcija saskaņā ar likumdošanu, kurus tā piemēro tā, it kā šie strādnieki dzīvotu kompetentās valsts teritorijā. Tomēr, kompetentajai institūcijai vienojoties ar dzīves vietas vai pagaidu dzīves vietas institūciju, arī pabalsti naudā kompetentās institūcijas uzdevumā var tikt izmaksāti ar dzīves vietas institūcijas starpniecību.

2. a. Iepriekšējā punkta b. apakšpunktā minētā atļauja var tikt atteikta vienīgi tad, ja pārvietošanās var radīt kaitējumu strādnieka veselībai vai medicīniskās aprūpes gaitai;

b. iepriekšējā punkta c. apakšpunktā minētā atļauja nevar tikt atteikta, kad nepieciešamo aprūpi nav iespējams nodrošināt tās līgumslēdzējas puses teritorijā, kurā strādnieks dzīvo.

41.pants

38.panta 1.punktā un 40.panta 1.punktā norādītajos gadījumos divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu kompetenti varas pārstāvji var vienoties, ka protēžu, svarīgāko palīglīdzekļu un citu svarīgāko pabalstu natūrā nodrošināšanai nepieciešama kompetentās institūcijas atļauja.

42.pants

1. Ja kompetentās valsts likumdošana paredz apmaksāt ievainotā strādnieka transportēšanas izmaksas uz viņa dzīves vietu vai slimnīcu, transporta izmaksas uz attiecīgo vietu citas līgumslēdzējas puses teritorijā, kur šis strādnieks dzīvo, apmaksājamas uz kompetentās institūcijas rēķina saskaņā ar likumdošanas noteikumiem, kurus šī institūcija piemēro, ar nosacījumu, ka šī institūcija devusi iepriekšēju piekrišanu minētajam transportam, pienācīgu vērību pievēršot iemesliem, kas attaisno šādu transportēšanu.

2. Ja kompetentās valsts likumdošana paredz apmaksāt strādnieka mirstīgo atlieku transportēšanas izmaksas uz apbedīšanas vietu, transporta izmaksas uz attiecīgo vietu citas līgumslēdzējas puses teritorijā, kur mirušais strādnieks dzīvoja, apmaksājamas uz kompetentās institūcijas rēķina saskaņā ar likumdošanas noteikumiem, kurus šī institūcija piemēro.

3. Lai divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu starpā piemērotu šī panta iepriekšējo punktu noteikumus, šīs puses savā starpā noslēdz divpusējos vai daudzpusējos līgumus. Šādi līgumi nosaka to personu kategorijas, kurām piemērojami minētie noteikumi, un noteikumus par transportēšanas izmaksu sadali starp attiecīgajām līgumslēdzējām pusēm.

43.pants

1. Ja līgumslēdzējas puses teritorijā, kurā strādnieks uzturas, nepastāv apdrošināšanas shēma, kura aptver darbā nodarītu veselības kaitējumu vai arodslimību, vai arī ja šāda shēma pastāv, taču nepastāv institūcija, kas būtu atbildīga par pabalstu natūrā piešķiršanu, šādus pabalstus piešķir dzīves vietas vai pagaidu dzīves vietas institūcija, kas atbild par pabalstu piešķiršanu slimības gadījumā.

2. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka, ka pabalsti natūrā nav pilnībā bez maksas, ja vien netiek lietota darba devēja organizēta medicīniskā aprūpe, pabalsti natūrā, kas piešķirti 38.panta 1.punktā un 40.panta 1.punktā norādītajos gadījumos, uzskatāmi par nodrošinātiem šāda medicīniskā dienestaietvaros.

3. Ja kompetentās valsts likumdošana paredz darba devēja atbildības shēmu, pabalsti natūrā, kas piešķirti 38.panta 1.punktā un 40.panta 1.punktā norādītajos gadījumos, uzskatāmi par piešķirti pēc kompetentas institūcijas pieprasījuma.

4. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana tieši vai netieši nosaka, ka ņemams vērā iepriekšējs darbā nodarīts veselības kaitējums vai arodslimība, novērtējot darba nespējas līmeni, šīs valsts kompetentai institūcijai šai nolūkā jāņem vērā darbā nodarīts veselības kaitējums vai arodslimības, kuras iepriekš konstatētas saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses likumdošanu, tā, it kā tās būtu

iestājušās saskaņā ar likumdošanu, kuru šīs institūcijas piemēro.

44.pants

1. Ja likumdošana, kuru piemēro dzīvesvietas vai pagaidu dzīvesvietas institūcija, paredz divas vai vairākas kompensāciju shēmas, attiecībā uz pabalstu natūrā piešķiršanu gadījumos, kurus aptver 38.panta 1.punkts un 40.panta 1.punkts, piemērojami tie principi, kurus paredz vispārējā shēma, bet ja tāda nepastāv, shēma, kas attiecas uz rūpniecība nodarbinātiem strādniekiem.

3. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka maksimālo pabalstu piešķiršanas periodu, institūcija, kas piemēro šo likumdošanu, var, kad nepieciešams, ņemt vērā periodus, kuru laikā par šo pašu darbā nodarīto veselības kaitējumu vai arodslimību pabalstus jau nodrošinājusi citas līgumslēdzējas puses institūcija.

45.pants

1. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka, ka naudas pabalsti aprēķināmi, vadoties no vidējiem ienākumiem, šīs valsts kompetenta institūcija nosaka šos vidējos ienākumus, tikai un vienīgi pamatojoties uz ienākumiem, kas reģistrēti tādu periodu laikā, kas uzkrāti saskaņā ar minēto likumdošanu.

2. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka, ka naudas pabalsti aprēķināmi, vadoties no fiksētiem ienākumiem, šīs valsts kompetentai institūcijai jāņem vērā tikai un vienīgi šādi fiksēti ienākumi, vai, kad nepieciešams, vidējie fiksētie ienākumi atbilstoši laika periodiem, kas uzkrāti saskaņā ar minēto likumdošanu.

3. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka, ka naudas pabalstu apmērs ir mainīgs atkarībā no ģimenes locekļu skaita, šīs valsts kompetentai institūcijai ir jāņem vērā arī ģimenes locekļi, kas dzīvo citas līgumslēdzējas puses teritorijā tā, it kā viņi dzīvotu pirmās valsts teritorijā.

46.pants

1. Ja strādnieks, kas ieguvis arodslimību, saskaņā ar divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu likumdošanu ir strādājis profesijā, kas var izraisīt šādas sekas, pabalstus, kurus viņš vai viņa pārdzīvojušie ir tiesīgi saņemt, piešķir tikai un vienīgi saskaņā ar pēdējās no minētajām līgumslēdzējām pusēm likumdošanu, kuras nosacījumiem viņi atbilst, kad nepieciešams ņemot vērā šī panta 2., 3. un 4.punkta nosacījumus.

2. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana padara tiesības saņemt pabalstus sakarā ar arodslimību atkarīgas no tā, ka šī arodslimība pirmo reizi diagnosticēta šīs valsts teritorijā, šis nosacījums uzskatāms par izpildītu, ja šī arodslimība pirmo reizi tikusi diagnosticēta citas līgumslēdzējas puses

teritorijā.

3. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana tieši vai netieši padara tiesības saņemt pabalstu sakarā ar arodslimību atkarīgas no tā, ka šī arodslimība pirmo reizi diagnosticēta noteikta perioda laikā pēc tam, kad pārtraukts strādāt pēdējā profesijā, kas var izraisīt šādas sekas, šis valsts kompetentajai institūcijai, novērtējot periodu, kuru persona strādāja attiecīgajā profesijā, ir nepieciešamajā apjomā jāņem vērā jebkura šāda paša veida profesija, kuru persona strādājusi saskaņā ar citas līgumslēdzējas puses likumdošanu tā, it kā tas būtu noticis saskaņā ar pirmās valsts likumdošanu.

4. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana tieši vai netieši padara tiesības saņemt pabalstu sakarā ar arodslimību atkarīgas no tā, ka profesijā, kas var izraisīt šādas sekas, ir nostrādāts noteikts laika periods, šis valsts kompetentai institūcijai, lai saskaitītu periodus kopā, ir nepieciešamajā apjomā jāņem periodi, kuros šādā profesijā tika strādāts jebkuras citas līgumslēdzējas puses teritorijā.

5. Lai divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu starpā piemērotu šī panta iepriekšējo punktu noteikumus, šīs puses savā starpā noslēdz divpusējos vai daudzpusējos līgumus. Šādi līgumi nosaka arodslimības, kurām minētie noteikumi piemērojami, un noteikumus par pabalstu izmaksu sadali starp attiecīgajām līgumslēdzējām pusēm.

47.pants

Ja strādnieks, kurš ieguvis arodslimību, ir saņēmis vai saņem kompensāciju, ko izmaksā kādas līgumslēdzējas puses institūcija, sava stāvokļa pasliktināšanās gadījumā pieprasa pabalstu no citas līgumslēdzējas puses institūcijas, piemērojami šādi noteikumi:

a. ja strādnieks saskaņā ar otrās valsts likumdošanu nav strādājis profesijā, kura var izraisīt šādu arodslimību vai padarīt to smagāku, pirmās valsts kompetenta institūcija piešķir pabalstus uz sava rēķina, ņemot vērā stāvokļa pasliktināšanos, saskaņā ar likumdošanas noteikumiem, kurus šī institūcija piemēro.

b. ja strādnieks saskaņā ar otrās valsts likumdošanu ir strādājis šādā profesijā, pirmās valsts kompetenta institūcija piešķir pabalstu uz sava rēķina, neņemot vērā stāvokļa pasliktināšanos, saskaņā ar likumdošanas noteikumiem, kurus šī institūcija piemēro; otrās valsts kompetentai institūcijai saskaņā ar likumdošanas noteikumiem, kurus šī institūcija piemēro, piešķir strādniekam papildu pabalstu, kas vienāds ar starpību starp pabalsta apmēru, kas pienāktos pēc stāvokļa pasliktināšanās, un pabalsta apmēru, kas pienācās pirms stāvokļa pasliktināšanās, ja attiecīgā arodslimība iegūta laikā, kad attiecīgā persona bija pakļauta šīs valsts likumdošanai.

48.pants

1. Kompetentai institūcijai ir pienākums atmaksāt izmaksas par pabalstiem natūrā, kas piešķirti šīs institūcijas uzdevumā, pamatojoties uz 38.panta 1.punktu un 40.panta 1.punktu.

2. Iepriekšējā punktā minēto atmaksu nosaka un īsteno saskaņā ar noteikumiem, par kuriem vienojušās līgumslēdzēju pušu kompetenti varas pārstāvji.

3. Divas vai vairākas līgumslēdzējas puses var vienoties, ka to jurisdikcijā esošo institūciju starpā atmaksāšana nenotiek.

4.nodaļa - Apbedīšanas pabalsti

49.pants

1. Ja kādas līgumslēdzējas puses likumdošana padara tiesības iegūt, saglabāt vai atgūt apbedīšanas pabalstus atkarīgas no uzkrātajiem apdrošināšanas periodiem, institūcijai, kas piemēro šo likumdošanu, ir šajā sakarā, lai saskaitītu kopā periodus, nepieciešamajā apjomā jāņem vērā apdrošināšanas periodi, kas uzkrāti saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses likumdošanu, un, kad nepieciešams, uzturēšanās periodi, kas pēc sešpadsmit gadu vecuma sasniegšanas uzkrāti saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses no iemaksām neatkarīgushēmu tā, it kā tie būtu apdrošināšanas periodi, kas uzkrāti saskaņā ar pirmās valsts likumdošanu.

2. Ja kādas līgumslēdzējas puses likumdošana padara tiesības iegūt, saglabāt vai atgūt apbedīšanas pabalstus atkarīgas no uzkrātajiem uzturēšanās periodiem, institūcijai, kas piemēro šo likumdošanu, ir šajā sakarā, lai saskaitītu kopā periodus, nepieciešamajā apjomā jāņem vērā apdrošināšanas periodi, kas uzkrāti saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses likumdošanu, un, kad nepieciešams, uzturēšanās periodi, kas pēc sešpadsmit gadu vecuma sasniegšanas uzkrāti saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses no iemaksām neatkarīgu shēmu tā, it kā tie būtu uzturēšanās periodi, kas uzkrāti saskaņā ar pirmās valsts likumdošanu.

50.pants

1. Ja persona mirst tādas līgumslēdzējas puses teritorijā, kas nav kompetentā valsts, šīs personas nāve ir uzskatāma par notikušu kompetentās valsts teritorijā.

2. Kompetentā institūcija nodrošina apbedīšanas pabalstus, kas izmaksājami saskaņā ar likumdošanu, kuru tā piemēro, pat tad, ja to saņēmējs dzīvo tādas līgumslēdzējas puses teritorijā, kas nav kompetentā valsts.

3. Šī panta iepriekšējo punktu nosacījumi attiecas arī uz nāves gadījumiem,

kas iestājas sakarā ar nelaimes gadījumu darbā vai arodslimību.

4.nodaļa – Bezdarbs

51.pants

1. Ja kādas līgumslēdzējas puses likumdošana padara tiesības iegūt, saglabāt vai atgūt pabalstus atkarīgas no uzkrātajiem apdrošināšanas periodiem, institūcijai, kas piemēro šo likumdošanu, ir šajā sakarā, lai saskaitītu kopā periodus, nepieciešamajā apjomā jāņem vērā apdrošināšanas, nodarbinātības vai profesionālās aktivitātes periodi, kas uzkrāti saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses likumdošanu tā, it kā tie būtu apdrošināšanas periodi, kas uzkrāti saskaņā ar pirmās valsts likumdošanu, tomēr nodarbinātības vai profesionālās aktivitātes periodu gadījumā paredzot, ka šie periodi tiek uzskatīti par apdrošināšanas periodiem, ja tie uzkrāti saskaņā ar pēdējo minēto likumdošanu.

2. Ja kādas līgumslēdzējas puses likumdošana padara tiesības uz bezdarbnieku pabalstiem atkarīgas no uzkrātajiem nodarbinātības, profesionālās aktivitātes vai uzturēšanās periodiem, institūcijai, kas piemēro šo likumdošanu, ir šajā sakarā, lai saskaitītu kopā periodus, nepieciešamajā apjomā jāņem vērā apdrošināšanas, nodarbinātības vai profesionālās aktivitātes periodi, kas uzkrāti saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses likumdošanu tā, it kā tie būtu nodarbinātības, profesionālās aktivitātes vai uzturēšanās periodi, kas uzkrāti saskaņā ar pirmās valsts likumdošanu.

3. Ja kādas līgumslēdzējas puses likumdošana padara kāda pabalsta piešķiršanu atkarīgu no uzkrātajiem apdrošināšanas periodiem profesijā, kuru aptver speciālā shēma, tad vienīgi periodi, kas uzkrāti saskaņā ar atbilstošu shēmu vai, ja tāda nepastāv, tajā pašā profesijā saskaņā ar citu līgumslēdzēju pušu likumdošanu, tiek ņemti vērā pie šādu pabalstu piešķiršanas. Ja, neņemot vērā šādā veidā uzkrātos periodus, attiecīgā persona neatbilst nosacījumiem, lai būtu tiesīgas saņemt minētos pabalstus, attiecīgie periodi jāņem vērā, piešķirot pabalstus saskaņā ar vispārējām shēmām .

4. Šī panta iepriekšējā punkta nosacījumu piemērošana ir pakļauta nosacījumam, ka attiecīgā persona pēdējiem bijusi pakļauta tās līgumslēdzējas puses likumdošanai, saskaņā ar kuru tā pieprasa pabalstus, izņemot gadījumus, kas norādīti 53.panta 1.punkta a.ii. un b.ii. apakšpunktos.

52.pants.

Nenodarbināti strādnieki, kuri atbilst nosacījumiem, kurus paredz vienas līgumslēdzējas puses likumdošana, lai būtu tiesīgi saņemt bezdarbnieku pabalstus attiecībā uz uzkrātajiem apdrošināšanas, nodarbinātības, profesionālās aktivitātes vai uzturēšanās periodiem, kad nepieciešams, ņemot

vērā 51.panta nosacījumus, un kuri pārceļas uz dzīvi citas līgumslēdzējas puses teritorijā, uzskatāmi par atbilstošiem arī nosacījumiem, lai šajā sakarā būtu tiesīgi saņemt pabalstus, kurus paredz otrās valsts likumdošana, ja vien viņi iesnieguši pieprasījumu savas jaunās dzīvesvietas institūcijai trīsdesmit dienu laikā no dzīvesvietas maiņas. Pabalstus izmaksā dzīvesvietas institūcija saskaņā ar likumdošanas noteikumiem, kurus tā piemēro, taču šie pabalsti tiek piešķirti uz pirmās valsts kompetentas institūcijas rēķina.

53.pants

1. Neierobežojot 52.panta noteikumus, nenodarbināts strādnieks, kurš savas pēdējās nodarbinātības laikā dzīvoja tādas līgumslēdzējas puses teritorijā, kura nav kompetentā valsts, saņem pabalstus saskaņā ar šādiem noteikumiem:

a.

i. pierobežas strādnieks, kura bezdarbs uzņēmumā, kurš viņu nodarbina ir daļējs vai gadījuma rakstura, saņem pabalstu saskaņā ar kompetentās valsts tiesību aktu noteikumiem tā, it kā viņš dzīvotu šīs valsts teritorijā, kad nepieciešams, ņemot vērā 51.panta nosacījumus; šādus pabalstus izmaksā kompetentā institūcija;

ii. pierobežas strādnieks, kurš ir pilnīgs bezdarbnieks, saņem pabalstus saskaņā ar tās līgumslēdzējas puses likumdošanas noteikumiem, kuras teritorijā viņš dzīvo tā, it kā viņš būtu bijis pakļauts šai likumdošanai savas pēdējās nodarbinātības laikā, kad nepieciešams, ņemot vērā 51.panta nosacījumus; šādus pabalstus izmaksā dzīvesvietas institūcija;

b.

i. strādnieks, kurš nav pierobežas strādnieks un kurš kļūst par daļēju, gadījuma vai pilnīgu bezdarbnieku, un kurš paliek sava darba devēja vai nodarbinātības dienestu rīcībā kompetentās valsts teritorijā, saņem pabalstus saskaņā ar kompetentās valsts likumdošanas noteikumiem tā, it kā viņš dzīvotu šīs valsts teritorijā, kad nepieciešams, ņemot vērā 51.panta nosacījumus; šādus pabalstus izmaksā kompetentā institūcija;

ii. strādnieks, kurš nav pierobežas strādnieks un kurš kļūst par pilnīgu bezdarbnieku un kurš piesakās nodarbinātības dienestā tās līgumslēdzējas puses teritorijā, kurā viņš dzīvo, vai atgriežas šajā teritorijā, saņem pabalstus saskaņā ar šīs līgumslēdzējas puses likumdošanas noteikumiem tā, it kā viņš būtu bijis pakļauts šai likumdošanai savas pēdējās nodarbinātības laikā, kad nepieciešams, ņemot vērā 51.panta nosacījumus; šādus pabalstus izmaksā dzīvesvietas institūcija;

iii. tomēr, ja šī punkta b.ii. apakšpunktā minētais strādnieks iegūst tiesības saņemt pabalstus no tās līgumslēdzējas puses kompetentas institūcijas, kuras likumdošanai viņš pēdējai bijis pakļauts, viņš saņem šos pabalstus saskaņā ar

52.panta noteikumiem tā, it kā viņš būtu pārcēlies uz dzīvi šī punkta b.ii. apakšpunktā minētās līgumslēdzējas puses teritorijā.

2. Tik ilgi, kamēr strādnieks ir tiesīgs saņemt pabalstus, pamatojoties uz iepriekšējā punkta a.i. un b.i. apakšpunktiem, viņš nav tiesīgs saņemt pabalstus saskaņā ar tās līgumslēdzējas puses likumdošanu, kuras teritorijā viņš dzīvo.

54.pants

Ja 52.pantā un 53.panta 1.punkta b.iii. apakšpunktā norādītajos gadījumos likumdošana, kuru piemēro dzīves vietas institūcija, paredz maksimālo pabalstu piešķiršanas periodu, minētā institūcija, kad nepieciešams, var no brīža, kad pēdējo reizi iegūtas tiesības saņemt pabalstus, ņemt vērā jebkuru periodu, kura laikā pabalstus jau izmaksājusi citas līgumslēdzējas puses institūcija.

55.pants

1. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka, ka pabalsti aprēķināmi, vadoties no agrāko ienākumu apjoma, šīs valsts institūcija, kas piemēro šo likumdošanu, ņem vērā tikai un vienīgi attiecīgā strādnieka ienākumus viņa pēdējā darba vietā minētās valsts teritorijā vai, ja viņa pēdējā darba vieta vismaz četras nedēļas nav atradusies minētās valsts teritorijā, atbilstošu normālu algu viņa dzīves vietā par darbu, kurš vienāds vai līdzīgs ar viņa pēdējo darbu citas līgumslēdzējas puses teritorijā.

2. Ja līgumslēdzējas puses likumdošana nosaka, ka pabalstu apmērs ir mainīgs atkarībā no ģimenes locekļu skaita, šīs valsts kompetentai institūcijai, kas piemēro likumdošanu, ir jāņem vērā arī tie ģimenes locekļi, kas dzīvo citas līgumslēdzējas puses teritorijā tā, it kā viņi dzīvotu pirmās valsts teritorijā.

3. Ja likumdošana, kuru piemēro dzīvesvietas institūcija, paredz, ka pabalstu izmaksāšanas laiks ir atkarīgs no aizvadīto periodu ilguma, pabalstu izmaksāšanas laiks nosakāms, kad nepieciešams, pievēršot pienācīgu uzmanību 51.panta 1. un 2.punkta noteikumiem.

56.pants

1. Lai divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu starpā piemērotu 52. un 54.panta noteikumus, šīs puses savā starpā noslēdz divpusējos vai daudzpusējos līgumus, kuri var saturēt arī nepieciešamos speciālos noteikumus.

2. Iepriekšējā punktā minētie līgumi īpaši norāda:

a. personu kategorijas, attiecībā uz kurām piemērojami 52. un 54.panta noteikumi;

b. periodu, kura laikā pabalstus var piešķirt vienas līgumslēdzējas puses institūcija uz citas līgumslēdzējas puses institūcijas rēķina;

c. noteikumus par tādu pabalstu atmaksāšanu, kurus izmaksā vienas līgumslēdzējas puses institūcija, bet kuri tiek izmaksāti uz citas līgumslēdzējas puses institūcijas rēķina.

3. Divas vai vairākas līgumslēdzējas puses var vienoties, ka to jurisdikcijā esošo institūciju starpā atmaksāšana nenotiek.

5.nodaļa - Ģimenes pabalsti

57.pants

Ja kādas līgumslēdzējas puses likumdošana padara tiesības saņemt pabalstus atkarīgas no uzkrātajiem nodarbinātības, profesionālās aktivitātes vai uzturēšanās periodiem, institūcijai, kas piemēro šo likumdošanu, ir šajā sakarā, lai saskaitītu kopā periodus, nepieciešamajā apjomā jāņem vērā nodarbinātības, profesionālās aktivitātes vai uzturēšanās periodi, kas uzkrāti saskaņā ar jebkuras citas līgumslēdzējas puses likumdošanu tā, it kā tie būtu nodarbinātības, profesionālās aktivitātes vai uzturēšanās periodi, kas uzkrāti saskaņā ar pirmās valsts likumdošanu.

58.pants

1. Lai divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu starpā piemērotu šīs nodaļas 1. un 2. daļas noteikumus, šīs puses savā starpā noslēdz divpusējos vai daudzpusējos līgumus, kuri var saturēt arī nepieciešamos speciālos noteikumus.

2. Iepriekšējā punktā minētie līgumi īpaši norāda:

- a. personu kategorijas, attiecībā uz kurām piemērojami 59. līdz 62.panta noteikumi;
- b. noteikumus, lai novērstu viena veida pabalstu pārklāšanos;
- c. kad nepieciešams, pamatojoties uz sociālās drošības konvencijām iegūto tiesību saglabāšanu.

1.daļa - Ģimenes izdevumu atlīdzības

59.pants

1. Lai piemērotu šo un 60.pantu, termins “bērns” attiecīgās līgumslēdzējas puses likumdošanā noteiktajos ietvaros nozīmē: a. pabalsta saņēmēja laulībā dzimušu bērnu, bērnu, kurš atzīts par laulībā dzimušu, atzītu ārļaulības bērnu, adoptētu bērnu vai mazbērnu, kurš kļuvis par bāreni; b. pabalsta saņēmēja laulātā laulībā dzimušu bērnu, bērnu, kurš atzīts par laulībā dzimušu, atzītu ārļaulības bērnu, adoptētu bērnu vai mazbērnu, kurš kļuvis par bāreni ar nosacījumu, ka šie bērni dzīvo pabalsta saņēmēja mājā līgumslēdzējas puses

teritorijā.

2. Personas, kuras ir pakļautas vienas līgumslēdzējas puses likumdošanai, bet kurām ir bērni, kas dzīvo vai tiek audzināti citas līgumslēdzējas puses teritorijā, ir tiesīgas attiecībā uz šādiem bērniem saņemt ģimenes izdevumu atlīdzības, kuras paredz pirmās valsts likumdošana tā, it kā šie bērni pastāvīgi dzīvotu vai tiktu audzināti šīs līgumslēdzējas puses teritorijā.

3. Tomēr iepriekšējā punktā minētajos gadījumos ģimenes izdevumu atlīdzības var tikt ierobežotas līdz šādu atlīdzību apmēram, kādu paredz tās līgumslēdzējas puses likumdošana, kuras teritorijā bērns dzīvo vai tiek audzināts.

4. Lai piemērotu iepriekšējā punkta noteikumus, nepieciešams salīdzināt, pamatojoties uz kopējo viena un tā paša saņēmēja bērnu skaitu, ģimenes izdevumu atlīdzību apmēru, kas izmaksājamas saskaņā ar divu attiecīgo valstu likumdošanu. Ja tās līgumslēdzējas puses, kuras teritorijā bērns dzīvo vai tiek audzināts, likumdošana nosaka dažādas ģimenes izdevumu atlīdzību likmes dažādiem saņēmējiem, jāņem vērā apjoms, kurš būtu izmaksājams, ja saņēmējs būtu pakļauts šai likumdošanai.

5. Šī panta 3. un 4.punkta noteikumi nav piemērojami nodarbinātām personām, uz kurām attiecas 15.panta 1.punkta a. apakšpunkts, attiecībā uz tādiem bērniem, kas dodas šai personai līdzīgi uz līgumslēdzējas puses teritoriju, uz kuru šī persona nosūtīta strādāt.

6. Ģimenes izdevumu atlīdzības izmaksājamas saskaņā ar tās līgumslēdzējas puses likumdošanu, kurai saņēmējs ir pakļauts pat tad, ja fiziskā vai juridiskā persona, kurai atlīdzība izmaksājama, atrodas vai īslaicīgi atrodas citas līgumslēdzējas puses teritorijā.

60.pants

1. Nenodarbināti strādnieki, kas saņem bezdarbnieka pabalstus uz vienas līgumslēdzējas puses institūcijas rēķina, un kuriem ir bērni, kuri dzīvo vai tiek audzināti citas līgumslēdzējas puses teritorijā, ir tiesīgi attiecībā uz šiem bērniem saņemt ģimenes uzturēšanas atlīdzību, kas izmaksājama, iestājoties konkrētam gadījumam, saskaņā ar pirmās valsts likumdošanu tā, it kā šie bērni dzīvotu vai tiktu audzināti šīs valsts teritorijā.

2. Iepriekšējā punktā minētajos gadījumos 59.panta 1., 3., 4. un 6.punkta noteikumi piemērojami, *mutatis mutandis*.

2.daļa - Ģimenes pabalsti

61.pants

1. Personas, kuras ir pakļautas kādas līgumslēdzējas puses likumdošanai, ir tiesīgas attiecībā uz saviem ģimenes locekļiem, kas dzīvo citas līgumslēdzējas

puses teritorijā, saņemt pabalstus, kurus paredz pēdējās valsts likumdošana tā, it kā šīs personas būtu pakļautas šīs valsts likumdošanai. Šādus pabalstus ģimenes locekļiem izmaksā viņu dzīvesvietas institūcija saskaņā ar likumdošanas noteikumiem, kurus šī institūcija piemēro un šie pabalsti tiek izmaksāti uz kompetentās institūcijas rēķina.

2. Neņemot vērā iepriekšējā punkta noteikumus, nodarbināta persona, uz kuru attiecas 15.panta 1.punkta a. apakšpunkta noteikumi, attiecībā uz saviem ģimenes locekļiem, kas dodas šai personai līdzīgi uz līgumslēdzējas puses teritoriju, uz kuru šī persona nosūtīta strādāt, ir tiesīga saņemt pabalstus, kurus paredz tās valsts likumdošana, kurai šī persona paliek pakļauta. Šādus pabalstus izmaksā pēdējās valsts kompetenta institūcija. Tomēr, kompetentajai institūcijai vienojoties ar dzīves vietas institūciju, šie pabalsti kompetentās institūcijas uzdevumā var tikt izmaksāti ar dzīves vietas institūcijas starpniecību.

62.pants

Nenodarbināti strādnieki, kas saņem bezdarbnieka pabalstus, kurus izmaksā kādas līgumslēdzējas puses institūcija, ir tiesīgi attiecībā uz saviem ģimenes locekļiem, kas dzīvo citas līgumslēdzējas puses teritorijā, saņemt pabalstus, kurus paredz pēdējās valsts likumdošana tā, it kā šīs personas būtu pakļautas šīs valsts likumdošanai, ja vien saskaņā ar pirmās valsts likumdošanu ģimenes pabalsti ir izmaksājami bezdarba gadījumā. Šādus ģimenes pabalstus ģimenes locekļiem izmaksā viņu dzīvesvietas institūcija saskaņā ar likumdošanas noteikumiem, kurus šī institūcija piemēro, un šie pabalsti tiek izmaksāti uz kompetentās institūcijas rēķina.

63.pants

1. Gadījumos, kad šīs daļas noteikumi tiek piemēroti divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu starpā, divpusējie vai daudzpusējie līgumi, kas norādīti 58.panta 1.punktā, nosaka noteikumus par tādu pabalstu atmaksāšanu, kurus izmaksā vienas līgumslēdzējas puses institūcija, bet kuri tiek izmaksāti uz citas līgumslēdzējas puses institūcijas rēķina.

3. Divas vai vairākas līgumslēdzējas puses var vienoties, ka to jurisdikcijā esošo institūciju starpā atmaksāšana nenotiek.

IV. sadaļa

Dažādi noteikumi

64.pants

1. Līgumslēdzēju pušu kompetenti varas pārstāvji paziņo viens otram:

a. visu informāciju par pasākumiem, kas veikti, lai piemērotu šo konvenciju un

b. visu informāciju par izmaiņām savā likumdošanā, kas var ietekmēt šīs konvencijas piemērošanu.

2. Lai piemērotu šo konvenciju, līgumslēdzēju pušu varas pārstāvji un institūcijas palīdz viena otrai tā, it kā tas būtu pašu šo valstu likumdošanas piemērošanas jautājums. Principā administratīvā palīdzība, ko viens otram sniedz minētie varas pārstāvji un institūcijas, ir bez maksas. Tomēr līgumslēdzēju pušu varas pārstāvji var vienoties par noteiktu izdevumu atlīdzināšanu.

3. Līgumslēdzēju pušu varas pārstāvji un institūcijas var, lai piemērotu šo konvenciju, tieši sazināties viena ar otru un ar attiecīgajiem indivīdiem vai viņu pārstāvjiem.

4. Vienas līgumslēdzējas puses varas pārstāvji, institūcijas un vai tiesu varas iestādes nevar atteikties pieņemt pieprasījumus vai citus dokumentus, kas tām iesniegti, pamatojoties uz to, ka šie dokumenti ir citas līgumslēdzējas puses oficiālajā valodā.

65.pants

1. Jebkādi izņēmumi vai atlaides no nodokļiem, valsts nodevām, likumiskajām nodevām vai reģistrācijas maksām, ko vienas līgumslēdzējas puses likumdošana paredz saistībā ar apliecībām vai dokumentiem, kurus nepieciešams izgatavot šajā likumdošanā noteiktajiem mērķiem, attiecināmas arī uz līdzīgām apliecībām un dokumentiem, kurus nepieciešams izgatavot citas šīs konvencijas līgumslēdzējas puses likumdošanā noteiktajiem mērķiem.

2. Visi jebkāda veida oficiāli akti, dokumenti vai apliecības, kuras nepieciešamas izgatavot šīs konvencijas mērķiem, ir atbrīvotas no jebkāda veida apliecināšanas vai tamlīdzīgām formalitātēm.

66.pants

1. Ja pieprasītājs dzīvo tādas līgumslēdzējas puses teritorijā, kura nav kompetentā valsts, viņš var likumīgi iesniegt pieprasījumu savas dzīvesvietas institūcijai, kurai jāpaziņo par šo pieprasījumu kompetentai institūcijai vai institūcijām, kuras norādītas šajā pieprasījumā.

2. Jebkurš pieprasījums, paziņojums vai pārsūdzība, kas saskaņā ar kādas līgumslēdzējas puses likumdošanu noteiktā termiņā iesniedzama šīs puses varas pārstāvim, institūcijai vai tiesu varas iestādei, ir pieņemama, ja tā šajā termiņā iesniegta citas līgumslēdzējas puses varas pārstāvim, institūcijai vai tiesu varas iestādei. Šādā gadījumā varas pārstāvim, institūcijai vai tiesu varas iestādei, kas saņem šādu pieprasījumu, paziņojumu vai pārsūdzību tā bez kavēšanās tieši vai ar attiecīgo līgumslēdzēju pušu kompetentu varas pārstāvju starpniecību jānosūta kompetentam pirmās valsts varas pārstāvim, institūcijai vai tiesu varas iestādei. Par datumu, kurā jebkurš pieprasījums, paziņojums vai pārsūdzība

iesniegta otrās valsts varas pārstāvim, institūcijai vai tiesu varas iestādei, uzskatāms datums, kurā tā iesniegta varas pārstāvim, institūcijai vai tiesu varas iestādei, kura ir kompetenta ar to rīkoties.

67.pants

1. Medicīniskās pārbaudes, kuras paredz vienas līgumslēdzējas puses likumdošana, var pēc institūcijas, kas piemēro šo likumdošanu, pieprasījuma citas līgumslēdzējas puses teritorijā veikt dzīvesvietas vai pagaidu dzīvesvietas institūcija. Šādus gadījumos šādas pārbaudes uzskatāmas par veiktām pirmās līgumslēdzējas puses teritorijā.

2. Lai divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu starpā piemērotu šīs iepriekšējā punkta noteikumus, šīs puses savā starpā noslēdz divpusējos vai daudzpusējos līgumus.

68.pants

1. Kad saskaņā ar šo konvenciju vienas līgumslēdzēja puses institūcijai ir pienākums izmaksāt naudas pabalstus saņēmējam, kurš dzīvo citas līgumslēdzējas puses teritorijā, šīs saistības izsakāmas pirmās valsts valūtā. Šī institūcija var likumīgi izpildīt savas saistības otrās valsts valūtā.

2. Kad saskaņā ar šo konvenciju vienas līgumslēdzēja puses institūcijai ir pienākums izmaksāt noteiktas summas, lai atmaksātu pabalstus, kurus nodrošinājusi citas līgumslēdzējas puses institūcija, šīs saistības izsakāmas otrās valsts valūtā. Pirmās valsts institūcija var likumīgi izpildīt savas saistības šajā valūtā, ja vien attiecīgās līgumslēdzējas puses nav vienojušās par citiem noteikumiem.

3. Naudas pārskaitījumi, kas izcēlušies šīs konvencijas piemērošanas rezultātā, ir veicami saskaņā ar noteiktiem līgumiem, kas ir spēkā starp attiecīgajām līgumslēdzējām pusēm pārskaitījuma izdarīšanas datumā. Ja šādu līgumu nav, minētajās līgumslēdzējas puses vienojas par noteikumiem, uz kādiem veicami šādi pārskaitījumi.

69.pants

1. Lai aprēķinātu iemaksu apjomu, kas maksājams kādas līgumslēdzējas puses institūcijai, kad nepieciešams, jāņem vērā jebkuri ienākumi, kas gūti jebkuras citas līgumslēdzējas puses teritorijā.

2. Iemaksu atmaksāšana, kas maksājamas kādas līgumslēdzējas puses institūcijai, var tikt veikta citas līgumslēdzējas puses teritorijā saskaņā ar administratīvajām procedūrām un ievērojot garantijas un privilēģijas, kas piemērojamas tādu iemaksu atmaksāšanai, kas maksājamas attiecīgajai pēdējās valsts institūcijai.

3. Lai divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu starpā piemērotu šīs panta 1. un 2.punkta noteikumus, šīs puses savā starpā noslēdz divpusējos vai daudzpusējos līgumus. Šādi līgumi var regulēt arī iemaksu atmaksāšanas tiesisko procedūru.

70.pants

1. Ja persona, kas saņem pabalstus saskaņā ar vienas līgumslēdzējas puses likumdošanu par veselības kaitējumu, kas iegūts citas līgumslēdzējas puses teritorijā, to institūciju, kurām ir pienākums izmaksāt pabalstus, pienākumus pret trešajām pusēm, kurām ir pienākums izmaksāt zaudējumu atlīdzību, nosaka šādā veidā:

a. ja minētā institūcija saskaņā ar likumdošanu, kas tai piemērojama, ir saņēmusi labā aizvietojuši jebkādas tiesības, kas viņam varētu rasties pret trešo pusi, šādu aizvietošanu atzīst jebkura cita līgumslēdzēja puse; un

b. ja minētai institūcijai ir tiešas tiesības pret trešo pusi, šādas tiesības atzīst jebkura cita līgumslēdzēja puse.

2. Lai divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu starpā piemērotu iepriekšējā punkta noteikumus, šīs puses savā starpā noslēdz divpusējos vai daudzpusējos līgumus.

3. Principus, kas nosaka darba devēju vai viņu pārstāvju atbildību par darbā nodarītu veselības kaitējumu vai nelaimes gadījumiem ceļā no darba vai uz darbu, kas notiek tādas līgumslēdzējas puses teritorijā, kas nav kompetentā valsts, nosaka, noslēdzot līgumu starp attiecīgajām līgumslēdzējām pusēm.

71.pants

1. Jebkurš strīds, kurš rodas divu vai vairāku līgumslēdzēju pušu starpā attiecībā uz šīs konvencijas interpretāciju vai piemērošanu, vispirms risināms sarunu ceļā starp strīdā iesaistītajām pusēm.

2. Ja viena no strīdā iesaistītajām pusēm uzskata, ka šis jautājums var ietekmēt visas līgumslēdzējas puses, šī strīda pusēm kopīgi vai, ja tas nav iespējams, vienai no tām jāziņo par to Eiropas Padomes Ministru komitejai, kurai par šo jautājumu sešu mēnešu laikā jāsniedz viedoklis.

3. Ja nav iespējams atrisināt strīdu tad, atkarībā no apstākļiem, sešu mēnešu laikā no lūguma uzsākt šī panta 1.punktā paredzētās sarunas vai arī trīs mēnešu laikā no Eiropas Padomes Ministru komitejas viedokļa paziņošanas līgumslēdzējām pusēm, pēc jebkuras strīdā iesaistītās valsts lūguma strīds var tikt risināts saskaņā ar arbitražas procesu ar vienu arbitru. Valstij, kas iesniedz lūgumu, ar Eiropas Padomes ģenerālsekretāra palīdzību jāpaziņo otrai iesaistītajai valstij jautājuma, par kuru tā nolēmusi griezties arbitrāžā, būtība un šī lūguma pamatojums.

4. Ja strīdā iesaistītās valstis nav vienojušās par pretējo, arbitru ieceļ Eiropas Cilvēktiesību tiesas prezidents. Arbitrs nedrīkst būt kādas no strīdā iesaistītajām valstīm pilsonis, šo valstu teritorijā nedrīkst atrasties arbitra pastāvīgā dzīves vieta, šīs valstis nedrīkst būt arbitra darba devējas un arbitrs nedrīkst būt saistīts ar šo lietu citā statusā.

5. Ja iepriekšējā punktā minētajos gadījumos Eiropas Cilvēktiesību tiesas prezidents nespēj rīkoties vai ir vienas no strīdā iesaistītajām pusēm pilsonis, arbitru ieceļ Eiropas Cilvēktiesību tiesas viceprezidents vai vecākais tiesas loceklis, kurš ir spējīgs rīkoties un nav nevienas no strīdā iesaistītajām pusēm pilsonis.

6. Ja nepastāv īpaša vienošanās starp strīdā iesaistītajām pusēm vai ja šī vienošanās nav pietiekami precīza, arbitrs izlemj jautājumu, pamatojoties uz šīs konvencijas noteikumiem, nepieciešamo uzmanību veltot vispārējiem starptautisko tiesību principiem.

7. Arbitra lēmums ir saistošs un galīgs.

72.pants

1. 7.pielikums katrai attiecīgajai līgumslēdzējai pusei nosaka īpašus pasākumus tās likumdošanas piemērošanai.

2. Katrai attiecīgajai līgumslēdzējai pusei saskaņā ar 81.panta 1.punkta noteikumiem jāsniedz paziņojums par jebkuriem grozījumiem, kas izdarīti 7.pielikumā. Ja šādi grozījumi rodas, pieņemot jaunu likumdošanu, šāds paziņojums jāiesniedz trīs mēnešu laikā no šādas likumdošanas publicēšanas datuma vai šīs konvencijas ratifikācijas datuma, ja šī likumdošana publicēta pirms šīs konvencijas ratifikācijas.

73.pants

1. Pielikumi, kas minēti 1.panta b. apakšpunktā, 3.panta 1.punktā, 6.panta 3.punktā, 8.panta 4.punktā, 9.panta 2.punktā, 11.panta 3.punktā un 72.panta 1.punktā un jebkuri vēlāk sekojoši grozījumi šajos pielikumos ir uzskatāmi par neatņemamu šīs konvencijas sastāvdaļu.

2. Jebkuri grozījumi, kas izdarīti iepriekšējā punktā minētajos pielikumos, uzskatāmi par pieņemtiem, ja trīs mēnešu laikā pēc paziņojuma, kas iesniegts saskaņā ar šīs konvencijas 81.panta 2.punkta d. apakšpunktu, neviena līgumslēdzēja valsts vai valsts, kas parakstījusi šo konvenciju, nav cēlusi iebildumus ar Eiropas Padomes ģenerālsekretāram nosūtītu paziņojumu.

3. Gadījumā, ja paziņots par šādiem iebildumiem Eiropas Padomes ģenerālsekretāram, jautājums risināms saskaņā ar Eiropas Padomes Ministru komitejas noteiktu procedūru.

V. sadaļa

Pārejas noteikumi un nobeiguma noteikumi

74.pants

1. Šī konvencija nepiešķir nekādas tiesības jebkurā laika posmā pirms tā stājas spēkā attiecībā uz līgumslēdzējam pusēm vai iesaistītajām pusēm.

2. Visi apdrošināšanas periodi un, kad nepieciešams, nodarbinātības, profesionālās aktivitātes un uzturēšanās periodi, kas uzkrāti saskaņā ar kādas līgumslēdzēja puses likumdošanu pirms datuma, kad šī konvencija stājas spēkā, ir ņemami vērā, nosakot no šīs konvencijas izrietošās tiesības.

3. Ievērojot šī panta 1.punkta noteikumus, tiesības saskaņā ar šo konvenciju var rasties arī attiecībā uz konkrētajiem gadījumiem, kas iestājušies pirms konvencijas stāšanās spēkā.

4. Jebkuri pabalsti, kas nav piešķirti vai ir atcelti, pamatojoties uz attiecīgo personu pilsonību vai to, ka attiecīgās personas dzīves vieta atrodas nevis tās līgumslēdzēja puses teritorijā, kurā atrodas institūcija, kas ir atbildīga par pabalstu izmaksu, bet gan citas līgumslēdzēja puses teritorijā, pēc attiecīgās personas lūguma tiek piešķirti vai atjaunoti spēkā no datuma, kad stājas spēkā šī konvencija, ja vien tiesības, kas jau pārstājušas eksistēt, nedod tiesības saņemt maksājumu vienā gabalā.

5. Tādu attiecīgo personu tiesības, kurām piešķirtas pensijas pirms šī konvencija stājas spēkā, pēc to lūguma ir pārskatāmas, ņemot vērā šīs konvencijas noteikumus. Šīs tiesības var tikt pārskatītas arī *ex officio*. Nekādos apstākļos šāda pārskatīšana nevar tikt izmantota, lai samazinātu attiecīgo personu agrāk iegūtās tiesības.

6. Ja šī panta 4. un 5.punktā minētais lūgums tiek iesniegts divu gadu laikā no datuma, kad šī konvencija stājas spēkā, tiesības, kas rodas saskaņā ar šīs konvencijas noteikumiem, tiek iegūtas no šī datuma, un tie jebkuras līgumslēdzēja puses likumdošanas noteikumi, kas attiecas uz tiesību zaudēšanu vai tiesību noilgumu, paejot noteiktam laikam, nevar tikt vērsti pret attiecīgo personu.

7. Ja šī panta 4. un 5.punktā minētais lūgums tiek iesniegts vairāk kā divus gadus pēc datuma, kad šī konvencija stājas spēkā, šādas tiesības, kas nav noilgušas vai izbeigušas, paejot noteiktam laika posmam, tiek iegūtas vienīgi no datuma, kurā šīs lūgums iesniegts, ja vien attiecīgās līgumslēdzēja puses likumdošana nesatur labvēlīgākus noteikumus.

75.pants

1. Šī konvencija tiek atklāta Eiropas Padomes dalībvalstu parakstīšanai. Tā ir pakļauta akceptēšanai vai ratifikācijai. Ratifikācijas raksti vai akceptēšanas dokumenti tiek nodoti glabāšanā Eiropas Padomes ģenerālsekretāram.

2. Šī konvencija spēkā tā mēneša pirmajā dienā, kurš seko pēc trīs mēnešus pēc datuma, kurā tiek nodots glabāšanā trešais ratifikācijas raksts vai akceptēšanas dokuments.

3. Attiecībā uz valsti, kura parakstījusi šo konvenciju un ratificē vai akceptē to vēlāk, šī konvencija stājas spēkā trīs mēnešus pēc datuma, kurā tiek nodots glabāšanā ratifikācijas raksts vai akceptēšanas dokuments.

76.pants

No datuma, kad stājas spēkā šī konvencija, Eiropas pagaidu līguma par sociālo drošību, izņemot shēmas, kas attiecas uz vecuma, invaliditātes un apgādnieka zaudējuma pabalstiem, un tā protokola un Eiropas pagaidu līguma par sociālo drošību par shēmas, kas attiecas uz vecuma, invaliditātes un apgādnieka zaudējuma pabalstiem, un tā protokola noteikumi vairs netiek piemēroti attiecībās starp līgumslēdzējām pusēm.

77.pants

1. Pēc tam, kad šī konvencija stājusies spēkā, Eiropas Padomes Ministru komiteja var uzaicināt jebkuru valsti, kura nav Eiropas Padomes dalībvalsts, pievienoties šai konvencijai, ja rezolūcija, kurā ietverts šāds uzaicinājums, saņem vienbalsīgu visu to Eiropas Padomes dalībvalstu piekrišanu, kuras ratificējušas vai apstiprinājušas šo konvenciju.

2. Pievienošanās notiek, nododot glabāšanā Eiropas Padomes ģenerālsekretāram pievienošanās dokumentu, kurš stājas spēkā trīs mēnešus pēc datuma, kurā tas tiek iesniegts.

78.pants

1. Šī konvencija ir spēkā uz nenoteiktu laiku.

2. Jebkura līgumslēdzēja puse var, ciktāl tas uz to attiecas, denonsēt šo konvenciju pēc tam, kad tā ir bijusi spēkā attiecībā uz šo valsti piecus gadus, ar paziņojumu, kas adresēts Eiropas Padomes ģenerālsekretāram.

3. Šāda denonsācija stājas spēkā sešus mēnešus pēc datuma, kad ģenerālsekretārs saņēmis šādu paziņojumu.

79.pants

1. Šīs konvencijas denonsācijas gadījumā saglabājas visas tiesības, kas iegūtas saskaņā ar šo konvenciju.

2. Tās tiesības attiecībā uz periodiem pirms brīža, kad denonsācija stājas spēkā, kuras uz denonsācijas brīdi atrodas iegūšanas procesā, denonsācijas

rezultātā nezūd; šo tiesību vēlāka atzīšana nosakāma, vienojoties, vai, ja šāda vienošanās netiek panākta saskaņā ar likumdošanu, kuru attiecīgā institūcija piemēro.

80.pants

1. Šīs konvencijas piemērošanu regulē Papildu līgums, kurš tiek atklāts Eiropas Padomes dalībvalstu parakstīšanai.

2. Līgumslēdzējas puses vai, ciktāl to atļauj šo valstu konstitucionālie noteikumi, šo līgumslēdzēju pušu kompetenti varas pārstāvji veic nepieciešamos pasākumus šīs konvencijas piemērošanai.

3. Jebkurai valstij, kura parakstījusi šo konvenciju un to ratificē vai akceptē, ir vienlaikus jāratificē vai jāakceptē Papildu līgums vai arī jāparaksta tas bez atrunām par nepieciešamību ratificēt vai akceptēt ne vēlāk kā datumā, kad tiek nodots glabāšanā ratifikācijas raksts vai akceptēšanas dokuments.

4. Jebkurai valstij, kas pievienojas šai konvencijai, ir jāpievienojas arī Papildu līgumam.

5. Jebkurai līgumslēdzējai pusei, kas denonsē šo konvenciju, ir vienlaikus jādenonsē arī Papildu līgums.

81.pants

1. Pieteikumi vai paziņojumi, kas minēti 1.panta b. un w. apakšpunktos, 3.panta 2.punktā, 6.panta 5.punktā, 7.panta 2.punktā, 8.panta 5.punktā, 9.panta 3. un 4.punktā, 11.panta 4.punktā un 72.panta 2.punktā, adresējami Eiropas Padomes ģenerālsekretāram.

2. Eiropas Padomes ģenerālsekretārs viena mēneša laikā informē līgumslēdzējas puses, valstis, kas parakstījušas šo konvenciju, un Starptautiskā Darba biroja ģenerāldirektoru par:

- a. jebkuru parakstīšanu un ratifikācijas raksta, akceptēšanas vai apstiprināšanas dokumenta nodošanu glabāšanā;
- b. jebkuru datumu, kurā stājas spēkā šī konvencija saskaņā ar 75. un 77.panta noteikumiem;
- c. jebkuru paziņojumu par denonsēšanu, kas saņemts, ievērojot 78.panta 2.punkta noteikumus un datumu, kad šāda denonsācija stājas spēkā;
- d. jebkuru pieteikumu vai paziņojumu, kas saņemts saskaņā ar šī panta 1.punkta noteikumiem.

To apliecinot, zemāk parakstījušās personas, kas ir atbilstoši pilnvarotas, ir parakstījušas šo konvenciju.

Parakstīta Parīzē, 1972.gada 14.decembrī, angļu un franču valodā, kur abi teksti ir vienādi autentiski, vienā eksemplārā, kas glabājas Eiropas Padomes arhīvā. Eiropas Padomes ģenerālsēkretārs izsūta apstiprinātas kopijas katrai valstij, kas parakstījusi šo konvenciju vai pievienojusies tai.